

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Hana Opluštilová

**Zkrácené přípravné řízení
(Accelerated Pre-trial Proceedings)**

Diplomová práce

Olomouc 2010

Já, níže podepsaná Hana Opluštilová, autorka diplomové práce na téma Zkrácené přípravné řízení, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., správci :

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc, 771 47,
Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu : jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Knihovna UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že moje osobní údaje jsou pravdivé.

Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci na téma Zkrácené přípravné řízení zpracovala sama pouze s využitím pramenů v práci uvedených.

V Olomouci dne 1.3. 2010

Chtěla bych tímto poděkovat doc. JUDr. Alexanderovi Nettovi, Csc. za odborné vedení a Mgr Jiřímu Musilovi za poskytnuté materiály a zodpovězení některých praktických otázek.

Seznam použitých zkratek

t.ř. - trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb. v platném znění)

POP – pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně

ZPPP – závazný pokyn policejního prezidenta

tr. zák. - trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění)

ZSM - zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb. v platném znění)

Obsah

Úvod

1 Historický vývoj právní úpravy přípravného řízení

1.1 Právní úprava přípravného řízení dle zákona č. 119/1873 ř.z., zákona č. 87/1950 Sb. a zákona č. 64/1957 Sb.

1.2 Právní úprava přípravného řízení dle zákona č. 141/1961 Sb. a jeho vývoj s ohledem na institut zkráceného přípravného řízení

2 Pojem „zkrácené přípravné řízení“

2.1 Přípravné řízení obecně

2.2 Charakteristika zkráceného přípravného řízení

2.3 Podmínky konání zkráceného přípravného řízení

2.4 Orgány konající zkrácené přípravné řízení

2.5 Zkrácené přípravné řízení a základní zásady trestního řízení

3 Průběh zkráceného přípravného řízení

3.1 Zahájení zkráceného přípravného řízení

3.2 Sdělení podezření

3.3 Dokazování a zajišťovací úkony ve zkráceném přípravném řízení

3.4 Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení

3.5 Skončení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem

4 Subjekty zkráceného přípravného řízení

4.1 Postavení státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení

4.2 Podezřelý ve zkráceném přípravném řízení

4.3 Účast obhájce ve zkráceném přípravném řízení

4.4 Mladistvý podezřelý

5 Vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení

5.1 Vyřízení věci policejním orgánem

5.2 Vyřízení věci státním zástupcem

6 Zahraniční právní úpravy a zkrácené přípravné řízení

6.1 Slovensko

6.2 Německo

6.3 Nizozemí

7 Úvahy de lege ferenda

Závěr

Prameny

Úvod

Téma zkrácené přípravné řízení jsem si vybrala zejména pro svůj zájem o trestní právo a práci Policie České republiky a Státních zastupitelství. Zkrácené přípravné řízení je relativně novým, ještě ne tak probádaným institutem trestního řízení, bylo zavedeno zákonem č. 265/2001 Sb. s účinností od počátku roku 2002. Zavedení tohoto řízení považuji za důležitý krok vpřed k naplňování zásady rychlosti řízení, když se nemusí konat zbytečně složité vyšetřovací mechanismy u méně závažných trestných činů. Po zavedení tohoto institutu panovala v odborných kruzích diskuse ohledně lhůty ke konání zkráceného přípravného řízení, která byla některými považována za příliš krátkou a svazující. Těmto návrhům vyslyšeli i zákonodárci, když přijali novelu trestního řádu č. 274/2008 Sb.. Rekodifikace trestního práva hmotného přináší dělení trestných činů na zločiny a přečiny, když přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Překvapivě ne všechny přečiny bude možno řešit ve formě zkráceného přípravného řízení.

Téma budu zpracovávat k právnímu stavu platnému a účinnému k 1. 2. 2010, tedy za účinnosti trestního zákoníku, pro porovnání a nalezení bližších souvislostí budu zmiňovat i úpravu dle trestního zákona.

Co se týče dosavadního zpracování tématu, neexistuje v současné době žádná samostatná publikace věnující se pouze tomuto tématu. O zkráceném přípravném řízení bývá stručně pojednáváno v rámci učebnic trestního práva procesního, obsáhlejší zpracování nalezneme v některých komentářích trestního řádu, rovněž rozsáhlé pojednání obsahuje publikace s názvem „Přípravné řízení“. Odborné články se zkrácenému řízení věnovaly zejména po jeho zavedení v roce 2002, často v souvislosti s reformou trestního řízení. V odborné literatuře dle mého názoru chybí zvážení účinků změny počátku lhůty ke skončení zkráceného řízení, když někteří autoři jakoby tuto změnu ve svých publikacích z roku 2009 ani nezaznamenali.

V první kapitole bych se chtěla věnovat historii přípravného řízení, kdy se právní úprava podobná zkrácenému přípravnému řízení objevila až v trestním řádu z roku 1961, platném ve znění novel i dnes. V roce 1969 byl totiž vedle vyšetřování a vyhledávání zaveden institut objasňování přečinů, který je dnešním zkrácenému řízení velmi blízký. Tato úprava platila až do roku 1990, kdy byl tento institut zrušen. Jak už jsem uvedla výše, institut zkráceného přípravného řízení byl zaveden od roku 2002.

V dalších kapitolách se budu zabývat institutem zkráceného přípravného řízení, zprvu vymezím obecně přípravné řízení, když zkrácené přípravné řízení je jednou z jeho forem, poté vymezím samotný pojem zkrácené přípravné řízení, zmíním se o podmínkách jeho konání a příslušných orgánech a dále bych se zajímala o uplatňování jednotlivých zásad trestního řízení ve zkráceném řízení. Ve třetí kapitole pohovořím o průběhu zkráceného přípravného řízení, počítaje v to jeho zahájení, vymezím pojem sdělení podezření, zmíním se o možnostech dokazování a zajišťovacích úkonech, pohovořím rovněž o lhůtě pro skončení zkráceného přípravného řízení. V této kapitole bych rovněž chtěla zhodnotit novelizaci lhůty pro konání zkráceného přípravného řízení. Uvedu několik statistických údajů a názory odborníků z praxe.

Čtvrtou kapitolu věnuji postavení subjektů zkráceného přípravného řízení. Zaměřím se na postavení státního zástupce jako orgánu konajícího dozor nad dodržováním zákonnosti ve zkráceném přípravném řízení a na postavení podezřelého, zejména s ohledem na práva podezřelého, kdy je diskutovanou problematikou zejména možnosti uplatnění nutné obhajoby ve vymezených případech, a zvláštnosti řízení vedeném proti mladistvému. Pátá kapitola obsahuje završení celého průběhu zkráceného přípravného řízení, tedy vyřízení věci. Tuto kapitolu dělím na rozhodování policejních orgánů a na rozhodování státního zástupce.

V předposlední kapitole hodlám porovnávat obdobné právní úpravy, které se vyskytují zejména na Slovensku, v Německu a Nizozemí. Poslední kapitolu věnuji úvahám de lege ferenda, když je již Ministerstvem spravedlnosti vypracován a vládou schválen věcný záměr nového trestního řádu.

Ve své práci bych chtěla poukázat zejména na klady tohoto institutu, za které považuji zejména snížení nákladů na řízení a celkově zlepšení ekonomické stránky a dále časové výhody, kdy je plně uplatňována zásada rychlosti řízení. V souvislosti s těmito výhodami bych chtěla také vyzvednout novelizaci zkráceného přípravného řízení účinnou od roku 2009, která dle mého názoru otevírá dveře pro rozšíření tohoto institutu.

1. Historický vývoj přípravného řízení

1.1 Právní úprava přípravného řízení dle z. č. 119/1873 ř.z., z. č. 87/1950 Sb. a z. č. 64/1957 Sb.

Trestní řád z roku 1873, nazývaný Glaserův patřil mezi tzv. reformované trestní řády, přesto upravoval inkviziční typ trestního řízení. Tento rakouský trestní řád byl v době vzniku ČSR recipován a setrval v platnosti po dobu trvání ČSR. Neplatil na Slovensku, kde se recipovalo právo uherské. Přípravné řízení nebylo povinnou fází trestního řízení a mělo dvě formy - přípravné vyšetřování a přípravné vyhledávání. Oběma formám předcházelo formálně neupravené předprocesní stádium, v rámci něhož se zjišťovalo, zda a ve které formě se má přípravné řízení konat, když mohlo být trestní řízení zahájeno i podáním obžalovacího spisu u soudu anebo hlavním přelíčením.¹ Rozdíly spočívaly především v tom, že vyšetřování šlo konat pouze proti určité osobě a pro určitý trestný čin, zatímco vyhledávání též k zjištění pachatele a trestného činu. Vyšetřování bylo konáno pouze soudem a to na návrh oprávněného žalobce, který musel označit osobu a čin, vyhledávání mohlo být konáno též bezpečnostním orgánem. Přípravné řízení bylo neveřejné, s výjimečně přípustnou tzv. veřejností stran, a mohlo skončit dvěma způsoby, tzv. skončením (uzavřením), které uzavíralo pouze přípravné řízení jako procesní stádium, nebo zastavením, kterým končilo trestní řízení jako celek.²

Trestní řád z roku 1950, tedy zákon č. 87/1950 Sb. byl vypracován v rámci tzv. právnické dvouletky, a navazoval na zákon o zlidovění soudnictví. Obsahoval zjednodušující procesní úpravu téměř bez jakýchkoli garancí práv a svobod občanů. Na přípravné řízení byl oproti řízení před soudem kladen velký důraz. Přípravné řízení bylo tajné a bylo konáno ve formě vyhledávání nebo vyšetřování. Účelem vyhledávání bylo objevení trestného činu, zjištění a zadržení pachatele a zajištění důkazů. O výsledku vyhledávání byla podávána zpráva prokurátorovi, ten mohl provést případná další opatření ke stíhání, další stádium přípravného řízení, tedy vyšetřování, nebo rozhodnout o věci. Vyšetřování bylo konáno, nebyla-li věc náležitě objasněna, v opačném případě podal prokurátor žalobu nebo trestní stíhání přerušil, zastavil nebo postoupil věc příslušnému prokurátorovi.³

Trestní řád z roku 1956 obsahoval podrobnější úpravu než předchozí. Byly sem nově zahrnuty i základní zásady trestního řízení. Trestní řád upravoval pouze jednu formu

1 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem (velká novela a připravovaná rekonstrukce trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005. s. 10-17

2 SOLNAŘ, V.: *Učebnice trestního řízení*. 1. vydání. Praha: Melantrich, 1946. s. 116-124

3 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení...*, s. 10-17

přípravného řízení, a to vyšetřování. K zahájení vyšetřování docházelo, zjistily-li se skutečnosti, které nasvědčovaly tomu, že byl spáchán trestný čin, pachatel znám být ještě nemusel. Pokud byl odůvodněn závěr, že byl trestný čin spáchán určitou osobou, bylo současně vzneseno obvinění. Nově byl zakotven institut seznámení obviněného a jeho obhájce s výsledky vyšetřování.⁴

1.2 Právní úprava přípravného řízení dle zákona č. 141/1961 Sb. a jeho vývoj s ohledem na institut zkráceného přípravného řízení

Trestní řád z roku 1961 byl schválen několik měsíců po vzniku nové „socialistické“ ústavy z roku 1960 a měl poukazovat na to, že „socialismus v zemi zvítězil“. Tento dodnes v novelizovaném znění platný trestní řád, takřka setrval na systematickému trestního řádu z roku 1956. Trestní řád vznikl v časovém presu, následovaly jeho kritiky a nutnost novelizace.

Úpravu přípravného řízení obsahovala část II. trestního řádu. Bylo koncipováno jako stadium řízení, v jehož průběhu mají být příslušnými orgány iniciativně, co nejrychleji a nejúplněji objasněny všechny skutečnosti potřebné pro posouzení případu, osoby pachatele, nároku poškozeného na náhradu škody a taktéž odhaleny příčiny, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její páchaní. Přípravné řízení tedy bylo až do roku 1993 silným typem přípravného řízení s velkým prejudikačním vlivem na hlavní líčení.⁵

Trestní řád ve svém původním znění neobsahoval prakticky žádnou úpravu postupu před zahájením řízení, jež byla zahrnuta novelou z roku 1965. Nasvědčovaly-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a nebyl-li důvod pro jiný postup, zahájil vyšetřovací orgán usnesením vyšetřování (zde šlo o zahájení ve věci). Novela také zavedla zahájení trestního stíhání provedením neodkladných nebo neopakovatelných úkonů. Byl-li dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin byl spáchán určitou osobou, vydal vyšetřovací orgán usnesení, že se tato osoba stíhá jako obviněný (vznesení obvinění).⁶

Přípravné řízení bylo konáno v jediné formě – *vyšetřování*. Novela z roku 1965 zakotvila druhou formu přípravného řízení, a to *vyhledávání*, které bylo zjednodušenou formou přípravného řízení. Od vyšetřování se lišilo zejména tím, že sdělení obvinění se nevydávalo ve formě usnesení, seznamování s výsledky vyhledávání probíhalo méně

4 KONRÁD, Z., TÝMLOVÁ, A.: K vývoji role orgánů bezpečnostních sborů v přípravném řízení trestním na území České republiky. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4 [cit. 2009-09-29].

5 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení...*, s. 53-80.

6 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění zákona č. 57/1965 Sb. účinném ke dni 1. srpna 1965.

formálně a obhájce byl omezen v účasti při vyšetřovacích úkonech. Vyhledávání bylo nutno skončit zpravidla do jednoho (dvou při nezjištění pachatele) měsíce od zahájení trestního stíhání a po skončení vyhledávání nebylo třeba odůvodňovat návrh na konečná opatření. Vyhledávání bylo zrušeno novelou trestního řádu č. 292/1993 Sb.

Novela č. 149/1969 Sb. upravila novou formu předsoudního stádia – *objasňování*. Právě s objasňováním bývá zkrácené přípravné řízení často srovnáváno. Objasňování reagovalo na novou hmotněprávní úpravu přečinů, o kterých bylo nadále konáno. Nebylo považováno za formu přípravného řízení, jelikož se konalo před zahájením trestního stíhání. Úkolem orgánů konajících objasňování nemělo být provádění důkazů, ale urychlené zjištění, že byl spáchán přečin, a kdo je z něho podezřelý, a dále shromáždění důkazních prostředků odůvodňujících toto podezření, jakož i zajištění, aby osoba podezřelá ze spáchání přečinu byla co nejrychleji postavena před soud. Rychlosti řízení napomáhalo i skutečnost, že objasňování mělo být skončeno nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy ze orgán oprávněný k objasňování o činu dozvěděl.⁷

Objasňování se nemohlo konat, byl-li zde důvod vazby, nebo nastaly-li podmínky společného řízení o trestném činu a přečinu. Orgán konající objasňování mohl po skončení objasňování věc odložit nebo odevzdat, jinak předložil zprávu o výsledku objasňování prokurátorovi, jenž dále podal soudu návrh na potrestání. Doručením návrhu soudu bylo zahájeno trestní stíhání a proběhlo řízení před samosoudcem. Dále mohl prokurátor věc odložit nebo odevzdat, mohl věc rovněž přerušit nebo vrátit orgánu konajícímu vyšetřování. Možnosti vyřízení věci byly obdobné dnešnímu zkrácenému přípravnému řízení.⁸

Sledovaný účel, tj. urychlené objasnění přečinu, postavení pachatele před soud a co nejrychlejší potrestání, ale úprava v praxi nesplnila, shromážděný materiál neposkytoval soudu dostatečný podklad pro rozhodnutí a i soudní řízení o přečinech trvalo neúměrně dlouho.⁹ Úprava objasňování okleštila práva podezřelého z přečinu, zejména omezila jeho právo na obhajobu, když v průběhu objasňování nebyla možná účast obhájce při úkonech a nemohl klást vyslychané osobě otázky a dále se po skončení objasňování nekonalo seznámení podezřelého s výsledky objasňování. Institut objasňování přečinů byl zrušen novelou trestního řádu č. 178/1990 Sb., když došlo ke zrušení přečinů. Tato novela zdůraznila význam

7 RŮŽEK, A. a kolektiv : *Trestní řád : Komentář. I. díl.* 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Panorama Praha, 1981. s. 456-473

8 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění zákona č.149/1969 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1965.

9 MATHERN, V. : *Dokazovanie v československom trestnom procese.* 1. vydání. Bratislava : Obzor, 1984. s. 59-60.

vyšetřování, které převažovalo, a to i u trestných činů skutkově jednoduchých.¹⁰

Jedna z nejdůležitějších a nejobsáhlejších polistopadových novel trestního řádu byla provedena zákonem č. 292/1993 Sb. Snažila se pozměnit poměr mezi přípravným řízením a řízením před soudem, když se mělo těžištěm stát až řízení před soudem. Nově bylo vymezeno přípravné řízení tak, že se jím rozumí úsek od zahájení trestního stíhání, případně od provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby. Policejní orgán se stal orgánem činným v trestním řízení. Docílit zrychlení trestního řízení se touto novelou v praxi nepovedlo, mezi orgány činnými v trestním řízení stále panovaly neshody ohledně rozsahu dokazování.¹¹

Zůstala jediná forma přípravného řízení - vyšetřování, které se zahajovalo sdělením obvinění. Nebylo už možné vést tzv. stíhání ve věci, které s sebou neslo riziko okleštění práv obviněného na obhajobu v přípravném řízení. Novelou byl dále opětovně zaveden institut trestního příkazu a nově podmíněné zastavení trestního stíhání.¹²

Další novelou trestního řádu byl zákon č. 152/1995 Sb., který zakotvil zásadu legality, zavedl institut dočasného odložení trestního stíhání. Velký význam mělo také zavedení další formy odklonu, a to institutu narovnání.¹³ Novelizací provedená zákonem č. 166/1998 Sb. byly zejména posíleny oprávnění státního zástupce v přípravném řízení, zejména při postupu před zahájením řízení.¹⁴

Zkrácené přípravné řízení bylo zavedeno tzv. velkou novelou trestního řádu, tedy zákonem č. 265/2001 Sb.

---

10 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení...*, s. 85-87.

11 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení...*, s. 61-62,94

12 NEČADA, Václav. PŘEHLED NOVEL TRESTNÍCH KODEXŮ v období od listopadu 1989 do konce roku 1999. *JKSP* [online]. 2000 [cit. 2009-09-29].

13 tamtéž

14 RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení...*, s. 66

2. Pojem „zkrácené přípravné řízení“

2.1 Přípravné řízení obecně

Přípravné řízení je prvním, tedy předsoudním stádiem trestního řízení. Jeho existence je atributem reformovaného typu evropského kontinentálního procesu, k němuž české trestní řízení náleží.¹⁵ Legální definici přípravného řízení nalezneme v ustanovení § 12 odst. 10 t.ř. : přípravným řízením se rozumí úsek řízení od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.

V současném pojetí přípravného řízení se odráží několik let připravovaná rekodifikace trestního práva procesního, jež vyústila v přijetí tzv. velké novely trestního řádu, která mění trestní řád a další související předpisy. Dalo by se říct, že tato novela byla průlomem v právní úpravě nejen přípravného řízení, ale i trestního řízení jako celku. Původní trestní řád představoval silný typ přípravného řízení. Novely přijímané od roku 1989, zejména z roku 1993, se snažily postupně měnit tuto koncepci a zmenšit váhu přípravného řízení oproti posílení řízení před soudem. Účinností velké novely trestního řádu má přípravné řízení v trestním řízení předběžnou a přípravnou povahu, připravují se v něm podklady pro následující soudní stádium, vůči kterému plní přípravné řízení pomocnou roli.¹⁶

K tomu je vhodné uvést, že co se týče vztahu přípravného řízení a hlavního líčení, existují dva základní, „krajní“ modely tohoto vztahu. Silný typ přípravného řízení lze považovat za jakousi „generální zkoušku“ na hlavní líčení, když se v něm obvykle pouze opakují důkazy provedené v přípravném řízení. Rozhodování v hlavním líčení je silně ovlivňováno výsledky řízení přípravného a účelem přípravného řízení je tedy co nejúplnější objasnění věci. Na druhé straně stojí slabý typ přípravného řízení se silným typem hlavního líčení, které je jádrem trestního řízení. Dokazování v přípravném řízení probíhá v omezeném rozsahu, dokazují se pouze okolnosti umožňující stanovit, zda je podezření natolik důvodné, aby byla podána obžaloba a věci se zabýval soud, nebo aby došlo k jinému rozhodnutí ve

15 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a. s., 2007. s. 431-432.

16 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.426

věci. Těžištěm dokazování je řízení před soudem. Jak jsem již uvedla, dnes lze přiřazovat přípravné řízení k modelu slabého přípravného řízení.¹⁷

Tzv. velká novela se tedy zaměřila především na přílišnou složitost trestního řízení, kdy zejména dokazování a rozhodování ve všech stádiích se provádělo v rigorózně procesní formě a činnost jednotlivých orgánů trestního řízení místo aby na sebe navazovala, byla duplicitní. Dle důvodové zprávy bylo cílem změn zajistit, aby při respektování požadavku zákonnosti byl nejen odhalen, usvědčen a potrestán pachatel, ale aby se tak stalo co nejdříve po spáchání trestného činu. Autoři požadovali výrazné zjednodušení a zrychlení trestního řízení ve všech jeho stádiích, posílení význam stadia řízení před soudem na úkor přípravného řízení, posílení postavení státního zástupce při výkonu dozoru v přípravném řízení a při rozhodování v tomto stadiu řízení, více možností v procesní formě zachytit důkazy i v případech, kdy ještě nejsou podmínky pro stíhání konkrétní osoby a nižší finanční náklady, které stát na trestní řízení vynakládá.¹⁸

Dřívější složitost přípravného řízení byl způsobena i tím, že v něm působily dvě policejní složky, jejichž činnost se překrývala a bývala duplicitní. Vyšetřování už není napříště diferencováno na fázi řízení před policejním orgánem a před vyšetřovatelem. Dle současné úpravy je tak rozhodující, zda policie provedla úkon zákonně a obsahově správně, nikoliv to, jakou hodnotu a funkční zařazení má policista provádějící úkon. Také státní zástupce získal výraznější roli. Dalším důležitým momentem tzv. velké novely je diferenciací přípravného řízení, a to dle závažnosti a složitosti trestného činu. Právě touto novelou bylo zavedeno zkrácené přípravné řízení.¹⁹

Rozlišujeme tři formy přípravného řízení zavedené tzv. velkou novelou od roku 2002. Právě pro nejméně závažnou kriminalitu, tedy tzv. flagrantní neboli bagatelní delikty bylo zavedeno neformální řízení s přílehlavým názvem zkrácené přípravné řízení, jehož cílem je zejména vyhledat možné důkazy pro potřeby soudního řízení a v co nejkratší době postavit obviněného před soud. Přípravné řízení o nejzávažnějších trestných činech, tedy těch, o kterých rozhoduje v prvním stupni krajský soud, se nadále koná ve stejném rozsahu jako před novelou a je nazýváno rozšířené přípravné řízení. Pro ostatní trestné činy, přišel zákonodárce

---

17 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.431 – 432.

18 *Důvodová zpráva (volební období 1998 - 2002) - 785/0 Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*[Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 29.září 2009]

19 VANTUCH, P.: Předsoudní fáze trestního řízení po novele trestního řádu. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12, s. 22-38.

s novým modelem redukováného přípravného řízení, kde jde o nejrychlejší vyhledání důkazů k objasnění skutečností důležitých pro posouzení případu včetně osoby pachatele a následku trestného činu a procesní úkony se omezí zejména na neodkladné a neopakovatelné, tak aby mohlo být vyšetřování co nejrychleji skončeno a obviněný postaven před soud.²⁰

Přípravné řízení můžeme rozdělit do dvou časových úseků, tedy fází. Jako první fázi přípravné řízení zahrnuje postup před zahájením trestního stíhání, zahrnující šetření, objasňování a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, jenž začíná sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a končí zahájením trestního stíhání nebo jiným vyřízením věci. Druhá fáze - vyšetřování slouží k opatření a případně i k provedení důkazů v přípravném řízení a zahrnuje úsek od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci, zastavení trestního stíhání, využití odklonu nebo jiného rozhodnutí ve věci. Vyšetřování členíme dle typové závažnosti a skutkové složitosti vyšetřovaných trestných činů na standardní a rozšířené vyšetřování. Přípravné řízení nemusí vždy proběhnout v obou svých fázích, často končí již v prvním úseku odevzdáním věci jinému orgánu nebo jejím odložením, jindy zase dojde rovnou k zahájení trestního stíhání.²¹

Přípravné řízení se ovšem člení na tyto fáze pouze u standardního a rozšířeného přípravného řízení. Zkrácené přípravné řízení probíhá celé v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, neboť se trestní stíhání zahajuje až podáním návrhu na potrestání soudy.²²

Vedle účelu trestního řízení jako celku, který spočívá zejména v ochraně veřejného zájmu na spravedlivém potrestání pachatele ústavně konformním postupem, lze vymezit také účel přípravného řízení jako jeho prvního stádia. Za účel přípravného řízení můžeme považovat zjištění trestných činů a odhalení jejich pachatelů, zajištění provedení neodkladných, neopakovatelných a dalších úkonů, vyhledání nezbytných důkazů, popř. jejich provedení, opatření podkladů potřebných pro projednání věci v hlavním líčení. Lze rozlišovat tři základní funkce přípravného řízení, a to funkci vyhledávací (zjišťovací), zajišťovací a filtrační (verifikační).²³

---

20 BAXA, J.: Reforma trestního řízení, geneze jejího vzniku a její cíle. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12.

21 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003. s. 15

22 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní řád : Komentář*. I. díl. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 1501 s.

23 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 13.

2.2 Charakteristika zkráceného přípravného řízení

Právní úpravu zkráceného přípravného řízení nalezneme v samostatném sedmém oddílu hlavy desáté v ustanoveních § 179a až § 179h trestního řádu. Zkrácené přípravné řízení je jednou ze tří a jedinou pojmenovanou formou přípravného řízení a bylo zavedeno novelou trestního řádu zákonem č. 265/2000 Sb., s účinností od 1. 1. 2002.

Prameny úpravy tohoto institutu nalezneme také v ostatních ustanoveních trestního řádu. Postupuje se taktéž podle právních předpisů trestního práva hmotného, zejména některé pojmy jsou objasněny pouze v trestním zákoníku, a rovněž sazbu trestu odnětí svobody důležitou pro konání zkráceného přípravného řízení nalezneme pouze zde. Určitá pravidla lze nalézt též v pokynech obecné povahy nejvyššího státního zástupce a závazných pokynech policejního prezidenta, konkrétně v pokynech obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně (dále též POP) č. 8/2009, o trestním řízení, a POP č. 7/2009, o trestním řízení ve věcech mládeže a v závazném pokynu policejního prezidenta (dále též ZPPP) č. 30/2009, o plnění úkolů v trestním řízení ve znění ZPPP č. 150/2009. Jedná se o interní normativní instrukce, tedy vnitřní předpisy, jejichž závaznost je odvislá od principu nadřízenosti a podřízenosti, pro „běžného“ podezřelého sice závazná nejsou, orgány činné v trestním řízení podle nich ale budou vůči podezřelému ve zkráceném řízení postupovat.

Zkrácené přípravné řízení se tedy koná o typově nejméně závažných trestných činech a jeho podstatou je rychlé a neformální objasnění skutku, ve kterém je spatřován trestný čin, zjištění osoby důvodně podezřelé z jeho spáchání a vyhledání (nikoliv provedení) důkazů. Celé řízení je tedy koncipováno jako maximálně jednoduché a rychlé a v důsledku toho i hospodárné. Jak již bylo uvedeno, smyslem je co nejdříve shromáždit podklady pro podání návrhu na potrestání nebo jiné rozhodnutí. V řízení je snaha minimalizovat dokazování, když výjimkou je konání neodkladných a neopakovatelných úkonů nebo výsledku podezřelého. Na právní úpravu zkráceného přípravného řízení navazuje úprava zjednodušeného řízení před samosoudcem. Je vhodné podotknout, že zkrácené přípravné řízení probíhá před zahájením trestního stíhání, trestní stíhání je zahájeno až podáním návrhu na potrestání soudu.²⁴

V současné době se počet případů konání zkráceného přípravného řízení zvyšuje, zejména v souvislosti s posunem počátku běhu lhůty ke skončení zkráceného řízení ke sdělení podezření. Po nabytí účinnosti trestního zákoníku ovšem panuje obava, že se bude počet těchto zjednodušujících postupů snižovat, když v důsledku zvýšení trestní represe v novém

---

24 ŠÁMAL, P.: Zkrácené přípravné řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 1, s. 5-10.

trestním zákoníku došlo u části činů spadajících pod projednávání ve zkráceném přípravném řízení ke změně horní hranice sazby trestu odnětí svobody ze tří let na roky čtyři. V souvislosti se zavedením přečinů nedošlo ke změně podmínek ke konání zkráceného přípravného řízení, což považuji za velmi nesystematické řešení, kdy část přečinů, byť by jinak splňovali určité materiální podmínky pro konání zkráceného řízení, nesplňují podmínku horní hranice sazby trestu odnětí svobody, a tedy o nich musí být konáno více formalizované a ve většině případů delší vyšetřování.

2.3 Podmínky konání zkráceného přípravného řízení

Rozlišujeme pozitivní a negativní podmínky zkráceného přípravného řízení. Podmínky, za kterých se má řízení konat jsou stanoveny v ustanovení odstavce prvního § 179a. Nejprve je vymezena kategorie trestných činů, o kterých je možno konat zkrácené řízení, a to dle jejich závažnosti. Zde se procesní právo obrací k právu hmotnému a stanoví rozpětí sazby trestu odnětí svobody stanovené u příslušné skutkové podstaty trestného činu ve zvláštní části trestního zákoníku. Zkrácené řízení lze konat o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Při posuzování hlediska závažnosti nelze ovšem brát v potaz konkrétní povahu a závažnost spáchaného trestného činu (dříve stupeň nebezpečnosti pro společnost), které jsou zohledňovány při stanovení druhu a výměry trestu. Do tohoto vymezení spadají nejen základní skutkové podstaty, lze sem zahrnout i trestné činy naplňující znaky skutkové podstaty kvalifikované.²⁵

Obecně je stanovena příslušnost okresního soudu v § 16 t.ř. tak, že koná řízení v prvním stupni, jestliže není stanoveno něco jiného. Tak je v § 17 t.ř. stanovena věcná příslušnost soudu krajského, kde jsou zahrnuty i některé trestné činy, jejichž horní sazba trestu odnětí svobody nepřesahuje tři léta, a o kterých by jinak bylo zkrácené řízení možno konat.²⁶ Většina z nich by ale stejně nesplňovala podmínku skutkové a právní jednoduchosti. Ostatní trestné činy vymezené v § 17 t.ř. přesahují sazbou odnětí svobody přípustnou mez pro

---

25 ŠPUNDOVÁ, J.: Diferenciace přípravného řízení pohledem právní úpravy podmínek konání zkráceného přípravného řízení. *Trestní právo*, 2004, č. 1, s. 14-21

26 Zkrácené přípravné řízení nelze konat o těchto trestných činech, přestože horní sazba trestu odnětí svobody nepřesahuje tři roky (příkladmo) : trestné činy nedovoleného nakládání s tkáněmi a orgány, nedovoleného nakládání s lidským embryem a lidským genomem, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, zneužití informace a postavení v obchodním styku, porušení, zkrácení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem a ohrožení utajované informace.

zkrácené řízení. Zkrácené přípravné řízení nelze také konat o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, jestliže postupem podle § 45 tr. zák. přichází v tomto řízení v úvahu rozhodnutí o vině z některého z trestných činů, o nichž rozhoduje krajský soud.

Ovšem ne o všech bagatelních trestných činech se zkrácené řízení koná. Z této skupiny zákonodárce vymezil jen ty, které splňují jednu z dalších alternativních podmínek. Buď byl podezřelý přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebo byly v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 postavit před soud. Zde můžeme, vedle výše uvedené závažnosti činu, nalézt další hledisko diference zkráceného přípravného řízení od ostatních forem přípravného řízení, a to náročnost a složitost dokazování.²⁷ Čin musí být skutkově méně složitý, jasný a nesporný, aby mohlo být zkrácené řízení v příslušné lhůtě ukončeno. V případě přistižení při činu nelze o jednoduchosti dokazování takřka pochybovat, v ostatních případech záleží na posouzení policejního orgánu.

Pro důkladné vymezení těchto podmínek je nutné vysvětlit jednotlivé pojmy. ²⁸Přistižení při činu je nutno vykládat v souladu s ustanovením § 76 odstavce 2 a rozumí se jím dopadení (zadržení) podezřelého na místě činu při jeho páčání, tedy až po dokonání, resp. dokončení trestného činu, a to buď orgány činnými v trestním řízení nebo jinou osobou (zpravidla poškozeným). Jako příklad lze uvést přistižení při krádeži v samoobsluze nebo při rvačce. Pojem přistižení bezprostředně po spáchání trestného činu se může zdát poněkud nelogický²⁹, zákonodárce jím měl ale na mysli zastížení nebo dostížení takové osoby zpravidla po jeho pronásledování z místa činu (sledování pachatele, stopování s využitím psa nebo audiovizuální techniky) anebo pokud je podezřelý přistižen za okolností ukazujících na jeho účast při činu (například z věcmi použitými ke spáchání trestného činu nebo výsledky trestné činnosti).

V případě, že nebyl podezřelý přistižen při činu ani bezprostředně poté, přichází druhá alternativní podmínka pro konání zkráceného přípravného řízení. Ta je splněna, pokud jsou v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 postavit před soud. V tomto případě musí být

27 ŠPUNDOVÁ, J.: Diference přípravného řízení..., s. 14-21

28 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PŮRY, E.: *Trestní ...*, 1451-1452

29 JEŽEK, V.: Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11, s. 83.

shledány jednak důvody pro zahájení trestního stíhání uvedené v § 160 odst. 1 t.ř., tedy prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti musí nasvědčovat tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, a jednak musí být odůvodněn předpoklad, že bude možné věc ukončit ve dvoutýdenní lhůtě. Při posuzování posledně uvedeného předpokladu nelze ovšem zohledňovat i možnost případného prodloužení lhůty.

Jednou z důležitých otázek panujících okolo podmínek konání zkráceného přípravného řízení je jeho obligatornost, tedy zda se při splnění výše uvedených podmínek zkrácené řízení konat musí. Ze zásady priority speciální úpravy před obecnou vyplývá, že pokud jsou splněny podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, má se konat.³⁰ Toto tvrzení podporuje nejen judikatura³¹ a ZPPP č. 30/2009, ale i formulace, jež použil zákonodárce v ustanovení § 179a odst. 1, tj. že zkrácené přípravné řízení „se koná“ za uvedených podmínek. Určitá úvaha je policejnímu orgánu ponechána v případě druhé alternativní podmínky, tedy pokud není pachatel přistižen při činu nebo bezprostředně poté, což naznačuje formulace „lze očekávat“. Úvaha je naopak v případě přistižení vyloučena.³²

Negativní podmínky konání zkráceného přípravného řízení, tedy případy, kdy se i při splnění pozitivních podmínek nemá zkrácené řízení konat jsou uvedeny v ustanovení § 179f odst. 1. Zkrácené řízení nelze konat nebo v něm pokračovat, je-li dán důvod vazby a nejsou, povětšinou kvůli skutkovému stavu věci, splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu. Policejní orgán příslušný konat zkrácené přípravné řízení v tomto případě, zpravidla po konzultaci se státním zástupcem, předá věc policejnímu orgánu konajícímu vyšetřování k zahájení trestního stíhání a ten nejpozději do 48 hodin předloží soudu návrh na vzetí obviněného do vazby, neboť do ní lze vzít pouze obviněného, musí tedy dojít k zahájení trestního stíhání. Je-li policejní orgán příslušný i k vedení vyšetřování, zahájí trestní stíhání sám.³³

Dále je konání zkráceného řízení vyloučeno, jsou-li dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování. Společné řízení se dle § 20 t.ř. koná proti všem obviněným, jejichž trestné činy spolu souvisí, o všech útocích pokračujícího nebo hromadného trestného činu a o všech částech trvajících trestného činu, pokud tomu nebrání důležité důvody. O jiných trestných

30 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.471

31 náleží Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 317/04

32 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1453.

33 čl. 112 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 30/2009

činech se koná společné řízení tehdy, je-li takový postup vhodný z hlediska rychlosti a hospodárnosti řízení. Postup policejního orgánu a státního zástupce je obdobný jako výše.

Pokud nejsou splněny pozitivní podmínky, nelze zkrácené přípravné řízení konat a trestní řád umožňuje snadnou prostupnost zkráceného řízení do vyšetřování, když dle ust. §179c odst. 3 státní zástupce předá věc policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 k zahájení trestního stíhání s poukazem na to, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být správně posouzen podle jiného ustanovení zákona, než podle jakého jej posuzoval policejní orgán, a vzhledem k odchylnému právnímu posouzení nelze zkrácené přípravné řízení konat.³⁴

2.4 Orgány konající zkrácené přípravné řízení

Dle ustanovení § 179a odst. 2 t.ř. zkrácené přípravné řízení konají policejní orgány uvedené v § 12 odst. 2. Zde je stanoveno, že policejními orgány se rozumějí útvary Policie České republiky, které jsou upraveny v zákoně o Policii ČR (z. č. 273/2008 Sb.). Příslušnost policejních orgánů je konkrétně stanovena závazným pokynem policejního prezidenta č. 30/2009. Dále jsou v § 12 odst. 2 t.ř. uvedeny další orgány, které mají v trestních věcech vyjmenovaných bezpečnostních složek a ozbrojených sborů obdobné postavení jako útvary Policie ČR. Pro zkrácené řízení je příslušnost v těchto věcech stanovena speciálně v § 179a odst. 3 t.ř. normující, že o trestných činech příslušníků Policie České republiky, příslušníků Vojenské policie, příslušníků Bezpečnostní informační služby a příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace nebo příslušníků Vojenského zpravodajství koná zkrácené přípravné řízení státní zástupce. Působnost státních zastupitelství při vyšetřování a ve zkráceném přípravném řízení o trestných činech příslušníků Policie České republiky a příslušníků Bezpečnostní informační služby je stanovena v § 10 jednacího řádu státního zastupitelství.

Z obligatorního projednávání věci státním zástupcem jsou vyloučeny trestné činy příslušníků Vězeňské služby České republiky, o kterých konají řízení pověřené orgány této služby, stejně tak tomu bylo v případě trestných činů příslušníků ozbrojených sil, kdy zkrácené řízení konaly pověřené orgány Vojenské policie. Po novele provedené zákonem č. 272/2009 Sb., změna zákona o vojácích z povolání a změna některých dalších zákonů ale i v případě příslušníků Vojenské policie a Vojenského zpravodajství koná zkrácené řízení státní

---

34 ŠÁMAL, P.: Zkrácené přípravné ..., s. 5-10.

zástupce.

Orgánem konajícím zkrácené přípravné řízení jsou rovněž v určitých případech vymezených předposlední větou § 12 odst. 2 t.ř. celní orgány. V řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží konají zkrácené řízení i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo ozbrojených sborů a služeb, tedy kdy by jinak byla dána příslušnost státního zástupce.

Zkrácené přípravné řízení může být také konáno státním zástupcem fakultativně za použití ustanovení § 174 odst. 2 pís. c) t.ř. opravňující státního zástupce osobně provést jednotlivý úkon nebo i celé vyšetřování a vydat rozhodnutí v kterékoliv věci. Jeho příslušnost se určuje dle obecných zásad uvedených v jednacím řádu státního zastupitelství.³⁵

2.5 Zkrácené přípravné řízení a základní zásady trestního řízení

Základní zásady trestního řízení se uplatňují i ve zkráceném přípravném řízení. Již z toho, že má každá fáze trestního řízení různou povahu, vyplývá, že základní zásady trestního řízení neuplatňují ve všech stádiích stejně, respektive někdy se neuplatňují vůbec. Navíc se jako u speciální úpravy objevují i některá speciality ke „standardnímu“ přípravnému řízení. Nebudu zde kompletně vyjmenovávat všechny zásady, jež se ve zkráceném přípravném řízení uplatňují, spíše se zaměřím na nejtypičtější nebo nejdiskutovanější.

Plně se samozřejmě uplatňují *ústavní principy vztahující se k trestnímu řízení*. Jde zejména o zásadu řádného zákonného procesu, presumpce nevinny, již zmiňované právo na obhajobu, zásada rovnosti před zákonem i účastníků před soudem, zásada *ne bis in idem*, *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*, zákaz retroaktivity v neprospěch obviněného (podezřelého) a právo na soudní ochranu práv.³⁶

Do pomyslného protikladu bývají stavěny zásady rychlosti a hospodárnosti, jejichž zvýšené uplatňování je i smyslem zavedení institutu zkráceného přípravného řízení, oproti zásadě zajištění práva na obhajobu.

Zásada *rychlosti* je formulována ve čtvrtém odstavci § 2 t.ř., když druhá věta v souvislosti se zásadou oficiality stanoví, že orgány činné v trestním řízení musí trestní věci projednávat co nejrychleji. Tento požadavek vyplývá z článku 38 odst. 2 Listiny základních

35 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 786-789.

36 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s.45.

práv a svobod, který stanoví právo každého na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů. Obdobné právo nalezneme rovněž v zákoně o soudech a soudcích. Rychlost řízení je také součástí práva na spravedlivý proces dle Úmluvy o ochraně lidských práv, kde se hovoří o přiměřené lhůtě. Při dlouhém trestním řízení dochází ke snížení účinnosti, výchovného i preventivního působení trestního řízení, dochází také k postupnému snižování vypovídací hodnoty důkazů. Požadavek rychlosti je v trestním řádu uskutečňován zejména prostřednictvím stanovení lhůt pro provedení nebo trvání procesních úkonů.³⁷ Tak je ve zkráceném řízení stanovena lhůta k jeho skončení na 2 týdny a počíná ode dne sdělení podezření.

Tato úprava běhu lhůty je nově účinná od 1. 1. 2009, v dřívějším znění trestního řádu se skončení řízení počítalo od obdržení oznámení nebo jiného podnětu k zahájení trestního stíhání. Tímto byla dotčena rychlost zkráceného přípravného řízení a trestního řízení jako celku. Mé názory v této věci jsou rozporné. Přesun počátku lhůty až ke sdělení obvinění by mohlo vést policejní orgán v případech, kdy není pachatel znám, není tedy přistižen při činu nebo bezprostředně poté, k liknavosti, neboť jej nebude „tlačit“ lhůta, aby ve věci mohl vést zkrácené přípravné řízení, když mohou počkat, až na pachatele při prověřování někdy „narazí“, poté shromáždit důkazy a teprve sdělit obvinění. Tím se může doba od spáchání trestného činu do meritorního rozhodnutí ve věci, nejčastěji potrestání pachatele, značně prodloužit. Na druhou stranu uchopíme-li zkrácené přípravné řízení jako součást celku, tedy trestního řízení, je ve věcech, kde bylo konáno zkrácené přípravné řízení a podán návrh na potrestání možné konat zjednodušené řízení před samosoudcem, tedy soudní řízení méně formalizované a rychlejší než hlavní líčení. Konání zjednodušeného řízení by dříve ať již z důvodu zaneprázdněnosti policejního orgánu nebo delší době potřebné k zajištění určitého důkazu nebylo možné. V praxi dnes bývá pachatel zjištěn až po delší době a obvinění není sděleno ihned po zjištění pachatele, jak bylo možná zákonodárcem při novelizaci zamýšleno, ale až když policejní orgán zajistí všechny potřebné důkazy (činí tak zřejmě z opatrnosti, aby se při prověřování věc nezkomplikovala a nebylo nutné žádat státní zastupitelství o prodloužení lhůty nebo dokonce předat věc do vyšetřování). Prakticky ihned po sdělení obvinění je předán spis státnímu zástupci. Ani v tomto případě není zásada rychlosti řízení potlačena. Vyzdvihla bych tedy výhody této novely a přiklonila se více ke druhému názoru.

Hospodárnost řízení bývá spojována zejména s jeho rychlostí a neformálností jak

---

37 JELÍNEK, J.: Zásada rychlosti trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. 2003, č. 1. [cit. 2009-09-22].

zkráceného přípravného tak zjednodušeného řízení.

Po zavedení zkráceného přípravného řízení byla vedena diskuse nad právy obviněného v tomto řízení. Zejména bylo poukazováno na to, že rychlost řízení a jednoduchost procesu má za následek také nedodržování zásady *zajištění práva na obhajobu*, dále bylo zkrácené přípravné řízení srovnáváno s dřívějším institutem objasňování přečinů a právě jeho praktickou nemožností realizovat právo na obhajobu.³⁸ Zásada zajištění práva na obhajobu je zakotvena v § 2 odst. 13 t.ř., který stanoví, že ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv. Je také právem ústavního charakteru, je vyjádřeno v čl. 40 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod a upraveno v čl. 14 odst. 3 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 6 Evropské Úmluvy.³⁹ Pro zkrácené přípravné řízení je důležité, že osobou, proti níž se řízení vede se myslí i podezřelý, který má dle ustanovení § 179b odstavce 2 stejná práva jako obviněný.

Obsahem zásady zajištění práva na obhajobu je právo hájit se sám a prostředky podle vlastního rozhodnutí (materiální obhajoba), právo mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby (obhajoba formální) a také právo požadovat od orgánů činných v trestním řízení, aby objasňovaly se stejnou pečlivostí také všechny okolnosti svědčící ve prospěch obviněného a provádět v tomto směru důkazy, a to i bez návrhu. Za součást této zásady je považováno i právo každého používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka, resp. jazyka, který ovládá.⁴⁰

Zkrácenému přípravnému řízení bylo vytýkáno zejména oslabení obhajoby formální. Z počátku fungování tohoto institutu panovaly dohady ohledně toho od kterého okamžiku zkráceného řízení lze uplatňovat institut nutné obhajoby. Byla publikována judikatura⁴¹ týkající se nutné obhajoby mladistvého ve zkráceném přípravném řízení, kde byla nutná obhajoba dle § 36 t.ř. vázána na trestní stíhání a bylo jí tedy v případě tehdejší úpravy problematiky mladistvých v trestním řádu možno jako institutu použít až po podání návrhu na potrestání soudu, ačkoli většina právní praxe i teorie zastávala názor opačný, tedy že nutná

---

38 JEŽEK, V.: Zkrácené přípravné ..., s. 91-92. a SVATOŠ, R.: Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení základní zásady trestního řízení? *Trestní právo*, 2007, č. 6, s. 3-7.

39 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.151, 152.

40 Tamtéž, s. 153 a 154

41 usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 4 To 151/2002

obhajoba je vázána na konání přípravného řízení a zkrácené přípravné řízení je jednou z jeho forem.⁴² Neshody byly vyřešeny ve prospěch správného názoru většiny přijetím zákona o soudnictví ve věcech mládeže, který v § 42 odst. 2 stanovil, že mladistvý musí mít obhájce od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle tohoto zákona nebo provedeny úkony podle trestního řádu, včetně neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. Stejně tak se všech případů nutné obhajoby, jež jsou vyjádřeny v § 36 t.ř., použije již od samotného začátku zkráceného přípravného řízení (sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů), ne tedy až od zahájení trestního stíhání.⁴³ Více k obhajobě podezřelého a úpravě práv zadrženého podezřelého v subkapitole pojednávající o postavení podezřelého.

V souvislosti s jednoduchostí tohoto řízení bývá také zmiňováno riziko nespravedlivého odsouzení, a celkové snížení záruk práva na spravedlivý proces, když někteří s jednoduchostí procesu spojují možnost nespravedlivého rozhodování.⁴⁴ Zastávám názor, že komplikovanost úpravy trestního řízení nemůže znamenat jeho absolutní správnost, natož pak spravedlnost, důležité jsou vždy zákonné záruky dané osobě, proti níž se řízení vede.

Typickou základní zásadou trestního řízení, která se ve zkráceném přípravném řízení a přípravném řízení vůbec neuplatňuje, je zásada *veřejnosti* vyjádřená v desátém odstavci § 2 t.ř. tak, že trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Je tedy formulována výhradně pro stádium řízení před soudem. Nebyl by sledován účel trestního řízení, když by předčasné zveřejnění výsledků řízení mohlo mařit a ztěžovat další průběh přípravného řízení, zveřejnění by mohlo také mít difamující účinky na podezřelého. Jako výjimku můžeme spatřovat právě účast obhájce při vyšetřovacích úkonech, což se v případě zkráceného přípravného řízení týká zřejmě jen výsledku podezřelého a ostatní úkony nemají potřebnou procesní formu.⁴⁵

Obžalovací zásada je spatřována v tom, že řízení před soudem ve formě zjednodušeného řízení před samosoudcem je možné konat pouze na základě návrhu na potrestání. Zásada se spíše vztahuje k řízení před soudem, které je koncipováno jako sporné,

42 ŠPUNDOVÁ, J.: Nutná obhajoba mladistvého ve zkráceném přípravném řízení (nad jedním rozhodnutím). *Bulletin advokacie*, 2003, č. 11-12, s. 72-79

43 SVATOŠ, R.: Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení..., s. 3-7.

44 JEŽEK, V.: Zkrácené přípravné ..., s. 79.

45 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo* ..., s. 429-430 a ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PŮRY, E.: *Trestní* ..., s. 1460.

kontradiktorní. Plně se uplatňuje zásada *officiality*, když policejní orgán postupuje z vlastní iniciativy. Nutné je také uplatňování zásady *legality*, která je charakteristickou zásadou přípravného řízení a spočívá v povinnosti státního zástupce stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví, nestanoví-li zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je ČR vázána jinak. Zdůrazňována bývá zásada *vyhledávací* upravená v § 2 odstavci 5 t.ř. nesoucí požadavek, aby orgány činné v trestním řízení objasňovaly i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící v prospěch i neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. Co se týče zásady *zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností* její uplatňování je ovlivňováno povahou zkráceného přípravného řízení, kdy je zjišťován skutkový stav pouze pro potřeby rozhodnutí ve zkráceném přípravném řízení s ohledem na omezení možnosti dokazování v tomto řízení.⁴⁶

---

46 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s. 429-430

3. Průběh zkráceného přípravného řízení

Zkrácené přípravné řízení je jednou z forem přípravného řízení. V jeho průběhu nedochází k zahájení trestního stíhání, přesto jej nelze považovat pouze za druh postupu před zahájením trestního stíhání. Jeho průběh je popsán v jednotlivých ustanoveních hlavy desáté oddílu sedmého trestního řádu, když nejobecněji je v § 179b odst. 1 stanoveno, že orgán konající zkrácené přípravné řízení provádí úkony podle hlavy deváté. Způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádí pouze neodkladné nebo neopakovatelné úkony.

3.1. Zahájení zkráceného přípravného řízení

Dle současné úpravy se zkrácené přípravné řízení žádným úkonem výslovně nezahajuje. Tuto mezeru vyplňuje ZPPP č. 30/2009, když stanoví, že o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení sepíše policejní orgán záznam. Zkrácené řízení se zahajuje na základě trestního oznámení nebo jiného podnětu, dle judikatury⁴⁷ může být tímto podnětem i zjištění policejního orgánu, že jednání dříve posuzované jako přestupek nese znaky trestného činu. Záznam má obsahovat zejména datum přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu, popis skutku, předpokládanou právní kvalifikaci, je-li známa, a označení podezřelé osoby, současně má být uvedeno, že bude konáno zkrácené přípravné řízení, což je patrné již ze samotného označení záznamu. Záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení poté policejní orgán odešle státnímu zástupci.⁴⁸ Policejní orgány se dle mnou dotazovaných policistů ovšem s nazýváním záznamu záznamem o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení neztotožňují, sepisují záznam o zahájení úkonů trestního řízení s tím, že pokud jsou již v tomto okamžiku splněny předpoklady konání zkráceného přípravného řízení, uvedou tuto skutečnost v záznamu

Ovšem ne v každém případě rozhodne policejní orgán o konání zkráceného řízení ihned po obdržení oznámení nebo jiného podnětu. V tomto případě postupuje dle hlavy deváté trestního řádu a sepíše záznam o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, který je také zasílán státnímu zástupci. Pokud policejní orgán dodatečně rozhodne, že bude zkrácené řízení konat,

---

47 Usnesení krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 23 To 1067/2004 (R 8/2006)

48 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009, čl. 109

je nutno tuto skutečnost státnímu zástupci oznámit.⁴⁹ V okamžiku zahájení úkonů ať trestního řízení či zkráceného přípravného řízení počíná taktéž dozor státního zástupce nad zachováváním zákonnosti a v posledně zmiňovaném případě, tedy pokud je mu zaslán záznam o zahájení úkonů trestního řízení a jsou splněny podmínky, může státní zástupce vydat pokyn ke konání zkráceného přípravného řízení. Samozřejmě má i oprávnění opačné, tedy vydat pokyn zkrácené řízení nekonat.

Státní zástupce je dle POP 8/2009 povinen vydat pokyn policejnímu orgánu k předání věci orgánu příslušnému ke konání vyšetřování zejména, má-li mít skutek jinou právní kvalifikaci, a proto nelze zkrácené přípravné řízení konat (postup dle § 179b odst. 3) nebo nastane-li některá překážka uvedená v § 179f, což jsou přímo důvody stanovené trestním řádem. Na uvážení státního zástupce spočívají další důvody pro nekonání zkráceného přípravného řízení. Zkrácené řízení se nebude konat, i když je předpoklad skončení věci ve stanovené lhůtě, ale s ohledem na to, že ke sdělení podezření došlo se značným časovým odstupem od jeho spáchání, účel zkráceného přípravného řízení by v tomto případě zůstal nenaplněn. Dále vydá státní zástupce pokyn nekonat zkrácené přípravné řízení vyvstane-li důvodná pochybnost ohledně přičetnosti osoby, proti níž by mělo být řízení konáno, a vypracování znaleckého posudku vylučuje dodržení lhůty pro skončení zkráceného řízení. Konání zkráceného přípravného řízení brání též nutnost provedení jiného důkazu či úkonu, pro které skončení řízení ve stanovené lhůtě nepřichází v úvahu.

Mnohdy, hrozí-li nebezpečí z prodlení, počíná zkrácené řízení provedením neodkladných nebo neopakovatelných úkonů, zejména provedením neodkladného úkonu v podobě zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Spojení neodkladný nebo neopakovatelný úkon je rovněž důležité pro možnosti dokazování a dalších úkonů ve zkráceném řízení. Legální definice nalezneme v § 160 odst. 4 t.ř.. Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován. I když to není nikde stanoveno, bylo by vhodné, aby policejní orgán v tomto případě zaslal státnímu zástupci protokol o neodkladném nebo neopakovatelném úkonu a poté bezprostředně vydal

---

49 tamtéž

záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení.⁵⁰

4.2 Sdělení podezření

Již z podmínek pro konání zkráceného řízení vyplývá, že je možno jej konat pouze proti konkrétní osobě, tato se nazývá podezřelým. Dle ust. § 179b odst. 3 t.ř. je podezřelého ze spáchání trestného činu třeba vyslechnout a nejpozději na počátku výslechu mu sdělit, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Právě sdělením podezření, jehož účinky nastávají okamžikem, kdy se tento úkon dostal do sféry adresáta, se osoba stává podezřelým. Podezření je nutno osobě, proti níž se řízení vede, sdělit nejpozději před započítáním jejího výslechu. Sdělení podezření má pro práva podezřelého zásadní význam, je seznámen se skutkem, jenž se mu klade za vinu, a s tím, jaký trestný čin je v něm spatřován, podezřelý se tak může ke skutku vyjádřit.⁵¹

Důležité je znovu poznamenat, že okamžikem vydání záznamu o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení nebo obdobného úkonu, ani sdělením podezření nedochází k zahájení trestního stíhání.

O sdělení podezření se učiní záznam do protokolu. Opis záznamu doručí policejní orgán podezřelému a jeho obhájci a do 48 hodin též státnímu zástupci. Tento záznam má stejně jako záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení dle § 119 odst. 2 charakter opatření a není tedy možno proti němu podat stížnost, může být pouze dle § 157a přezkoumán státním zástupcem, který může záznam zrušit. Záznam o sdělení podezření má dvě části, nejprve obsahuje výrok, v němž je stručně popsán skutek, který vykazuje znaky trestného činu, pro který je sděleno podezření, s uvedením místa a času jeho spáchání, popř. jiných okolností, za nichž k jeho spáchání došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem, a dále jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, pojmenování tohoto činu spolu s příslušným ustanovením trestního zákoníku. Druhou částí záznamu je místo a den sdělení podezření nebo vyhotovení záznamu jeho obsahu a označení orgánu, který podezření sdělil nebo záznam jeho obsahu vyhotovil.⁵²

Význam sdělení podezření se dle mého názoru velmi zvýšil po proběhlé novelizaci

---

50 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

51 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PŮRY, E.: *Trestní ...*, s. 1475.

52 Tamtéž

trestního řádu zákonem č. 274/2008 Sb. Od okamžiku sdělení podezření se počítá běh dvoutýdenní lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení. Dalším významným aspektem je, že od tohoto okamžiku je vedeno řízení proti určité osobě, která může uplatnit práva podezřelého a vůči níž mohou být orgány činnými v trestním řízení uplatňovány určitá omezení dle trestního řádu, současně je určen předmět trestního řízení. Vymezení skutku a jeho kvalifikace zde má zásadní význam, neboť záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného/trestního řízení obvykle neobsahuje skutek, ale pouze skutkové okolnosti, pro které se řízení zahajuje a způsob, jakým se o nich policejní orgán dozvěděl. Naproti tomu nenastávají některé účinky, které jsou spojovány s usnesením o zahájení trestního stíhání. Zejména pokračuje-li podezřelý v jednání, pro které mu bylo sděleno podezření, nejedná se o nový skutek, neužije se tedy analogie § 12 odst. 11 t.ř., taktéž se nepřerušuje promlčení trestního stíhání. Důvodem pro tyto odchylky je zejména to, že trestní stíhání je zahájeno až podáním návrhu na potrestání soudu a ne sdělením podezření.⁵³

Má-li státní zástupce za to, že je sdělení podezření nezákonné nebo neodůvodněné, zruší ho a spis vrátí policejnímu orgánu s pokyny k dalšímu postupu.

Jak naznačuje znění § 179b odst. 3 bezprostředně po sdělení podezření má následovat výslech podezřelého, kterému se jako jednomu ze základních důkazních prostředků budu dále věnovat v další kapitole.

3.3 Dokazování a zajišťovací úkony ve zkráceném přípravném řízení.

Dle trestního řádu lze ve zkráceném přípravném řízení provádět pouze úkony podle hlavy deváté. Způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádí pouze neodkladné nebo neopakovatelné úkony. Úkony podle hlavy deváté se rozumí úkony prováděné v rámci postupu před zahájením trestního stíhání. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot může policejní orgán provést, jen pokud splňuje podmínky neodkladného nebo neopakovatelného úkonu. K provádění důkazů tedy ve zkráceném řízení dochází zcela výjimečně. Obzvláště v případě nutnosti předat zadrženého podezřelého soudu do 48 hodin od zadržení jsou vyhledávány jen zcela nezbytné důkazy. Nyní tedy blíže k jednotlivým možnostem policejního orgánu.

---

⁵³ ŠÁMAL, P.: Zkrácené přípravné ..., s. 5-10.

Výslech podezřelého

Nejvýznamnějším úkonem je výslech podezřelého, prováděný na počátku zkráceného přípravného řízení, bezprostředně po sdělení podezření, a při němž se přiměřeně užijí ustanovení o výslechu obviněného, tedy ust. § 91 až 95 t.ř.. Státní zástupce je povinen při výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti dbát na to, aby policejní orgán respektoval práva podezřelého, před jeho výslechem jej o nich poučil, a rovněž má podezřelému poskytnout plnou možnost uplatnění jeho práv.⁵⁴

Podezřelý není povinen vypovídat, o tomto právu musí být policejním orgánem poučen. Pokud se rozhodne vypovídat, má při výslechu právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a rovněž k důkazům o nich. Podezřelý může při výslechu, ale i jindy v průběhu řízení (nejčastěji tomu však bude při výslechu) uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě. Má právo zvolit si obhájce, případně mu musí být ve stanovených případech ustanoven, podezřelý má právo radit se s ním i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Podezřelý může žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení.

Výslech podezřelého se předně koná tak, aby poskytl pokud možno úplný a jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení. Podezřelý nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání. Při výslechu je nutno šetřit jeho osobnost. Podezřelému musí být dána možnost se k podezření podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které podezření zeslabují nebo vyvracejí, a nabídnout o nich důkazy. Podezřelému mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů. Zakázány jsou kapiózní a sugestivní otázky. Podezřelému může být stejně jako obviněnému dovoleno, aby dříve než dá odpověď, nahlédl do písemných poznámek, jež musí vyslýchajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí; tato okolnost musí být v protokole poznamenána. Uplatní se i všechna další ustanovení trestního řádu upravující výslech obviněného.

Dle hlavy deváté trestního řádu opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů

---

54 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

uvedených v této hlavě, vyžadovat zejména vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů, vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky, obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály, provádět ohledání věci a místa činu, vyžadovat provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu, pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu, zadržet podezřelou osobu, za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená, způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.

Co se týče výše zmíněného znaleckého posudku, jeho vyžádání není ve zkráceném přípravném řízení vyloučeno, i když vzhledem ke lhůtě ke skončení zkráceného řízení bude například nutná telefonická domluva s osobou znalce, dále se nabízí možnost zadání znaleckého posudku s tím, že ho znalec podá ústně do protokolu v hlavním líčení ve zjednodušeném řízení před soudem. Stejně tak bude výjimečnou záležitostí použití operativně pátracích prostředků, které bývají prováděny v závažnějších a složitějších věcech, což by odporovalo smyslu a podmínkám zkráceného přípravného řízení.⁵⁵

Výslechy osob mohou být kromě formy úředního záznamu o obsahu vysvětlení konány jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon. V takovém případě postupuje policejní orgán dle § 158a t.ř., když výslech lze provést pouze za účasti soudce. Prakticky vyloučeno je použití dalších ustanovení § 158 odst. 8, kde je stanoveno, že jako svědka vyslechne policejní orgán i osobu mladší patnácti let a osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti a že se rovněž výslech svědka provede, lze-li předpokládat, že další prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání bude trvat delší dobu. Poslední uvedená možnost popírá smysl zkráceného řízení, rovněž k výslechu osoby mladší 15 let by mělo při co největším urychlení zkráceného řízení dojít až v řízení před soudem, stejně tak by se mělo postupovat v případě osoby ve výše uvedeném špatném psychickém stavu, jejich výslech by totiž nebylo možno u soudu opakovat, jak vyplývá z § 102 u osob mladších 15 let a z § 164

---

55 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

odst. 4 ve spojení s § 314b v případě ostatních osob.⁵⁶

Jako neodkladný a neopakovatelný úkon lze provést rekognici, a to na návrh státního zástupce za účasti soudce.

Stejně tak úkony spočívající v zajištění osob a věcí může policejní orgán konat jen v případě neodkladných nebo neopakovatelných úkonů. Ze zajišťovacích úkonů budou tyto podmínky splňovat zejména zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a převzetí osoby, jejíž osobní svoboda byla omezena dle ustanovení § 76 t.ř.. V úvahu by mohlo přicházet i předvedení podezřelého nebo svědka. Rovněž se mohou uplatnit zajišťovací úkony ve vztahu k věcem, bude se jednat o vydání a odnětí věci, vzhledem k povaze zkráceného řízení se zcela výjimečně uplatní zajištění peněžních prostředků na účtu, zaknihovaných cenných papírů, nemovitosti a jiné majetkové hodnoty. Možné je také učinit domovní nebo osobní prohlídku, vyloučit nelze ani uplatnění pořádkové pokuty.⁵⁷ Jak vyplývá z ustanovení § 179f, ve zkráceném přípravném řízení nelze vzít podezřelého do vazby.

Zadržení podezřelého

Zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu bude nejčastějším zajišťovacím úkonem ve zkráceném přípravném řízení a mnohdy jím bude zkrácené přípravné řízení začínat. Dle § 179e t.ř. je-li státnímu zástupci předána zadržená podezřelá osoba a státní zástupce ji nepustí na svobodu, předá ji nejpozději do 48 hodin od zadržení soudu spolu s návrhem na potrestání; jinak rozhodne o zahájení trestního stíhání a předloží soudu návrh na rozhodnutí o vazbě obviněného. Dle § 76 odst. 1 t.ř. může policejní orgán v naléhavých případech zadržet osobu podezřelou ze spáchání trestného činu, je-li tu některý z důvodů vazby (§ 67), i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li osoba přistižena při trestném činu nebo zastížena na útěku. Myslím, že v obvyklé situaci předvídané úpravou zkráceného přípravného řízení, tedy v případě přistižení při činu nebo bezprostředně poté, nebude souhlas státního zástupce potřeba.

Ačkoli zákon stanoví pro takové zadržení nutnost splnění předpokladů vazby, a jedním z nich je dle § 68 odst. 2, že musí jít o úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje dvě léta, nebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti,

⁵⁶ ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1475.

⁵⁷ ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje tři léta, k zadržení lze přistoupit bez ohledu na tyto okolnosti, což potvrdilo i stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 4/2002 a obdobně i judikatura⁵⁸ stanovující, že zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu je přípustné i v případech, kdy taková osoba je podezřelá ze spáchání trestného činu uvedeného v § 68 odst. 2 t.ř.. Dále je stanoveno, že zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu slouží pro účely předběžného ověření odůvodněnosti podezření ze spáchání trestného činu, zjištění, zda jsou dány důvody vazby uvedené v § 67 t.ř.; nelze na ně klást stejné podmínky jako na rozhodování soudce o zadržené osobě. Tento názor považuji za správný a logický, úprava zadržení podezřelého ve zkráceném řízení by jinak ztratila význam.

Druhá situace upravená v následujícím odstavci § 76 vyjadřuje možnost kohokoli omezit osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Osoba omezující osobní svobodu je však povinna tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.

V souladu s čl. 110 odst. 3 ZPPP č. 30/2009 je policejní orgán povinen předat zadrženou osobu, která nebude ze zadržení propuštěna, spolu se zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení státnímu zástupci v takové lhůtě, aby ji mohl nejpozději do 48 hodin od zadržení předat soudu. Dále navazuje čl. 66 POP 8/2009 stanovící, že byla-li státnímu zástupci policejním orgánem předána zadržená podezřelá osoba a zároveň mu policejní orgán předložil zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení s přílohami, přezkoumá tyto materiály z hlediska důvodnosti zadržení, podmínek pro provedení zadržení i bez jeho souhlasu, postupoval-li tak policejní orgán, a důvod vazby. Postup státního zástupce je poté upraven následovně : nerozhodne-li o propuštění podezřelého ze zadržení, dbá o to, aby policejní orgán podal ihned návrh na ustanovení obhájce, nebo ho podá sám, nezvolil-li si podezřelý obhájce v přiměřené lhůtě, která mu byla stanovena. Co nejdříve po výslechu osoby zadrženého, podá státní zástupce návrh na potrestání, v němž uvede skutečnost, že spolu s návrhem na potrestání předává zadrženou podezřelou osobu.

V případě, že nelze podat návrh na potrestání ve lhůtě 48 hodin od zadržení, vydá státní zástupce usnesení o zahájení trestního stíhání, které doručí obviněnému a jeho obhájci, aby ve lhůtě 48 hodin od zadržení mohl podat návrh na vzetí do vazby. Návrh na vzetí do

---

58 rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tz 21/2002

vazby se podává pouze v případě, jsou-li u zadrženého dány některé z důvodů vazby uvedené v § 67 t.ř. a současně musí jít o trestné činy vymezené v § 68 odst. 2 t.ř. Posledně uvedená omezení, která by vzhledem k trestným činům, o kterých je možné zkrácené přípravné řízení konat, způsobovala praktickou nemožnost použití vazby, se neužijí v případech uvedených v § 68 odst.3 t.ř..

Zadržený podezřelý může být také po výslechu ze zadržení propuštěn, nejsou-li pro pro zadržení splněny podmínky.

3.4 Lhůta ke skončení zkráceného přípravného řízení.

Dle ustanovení § 179b odst. 4 zkrácené přípravné řízení musí být skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 3). Tato lhůta se vztahuje na celé zkrácené řízení, tedy ne jen na tu část, kdy řízení koná policejní orgán (státní zástupce konající zkrácené přípravné řízení), ale lhůta platí i pro státního zástupce. To také dokládá čl. 110 ZPPP č. 30/2009. Bylo by také nelogické, kdyby byla lhůta stanovena jen pro policejní orgán a přitom by věc poté „ležela na stole státního zástupce“ třeba i půl roku. V této lhůtě musí být věc tedy předložena soudu, kdy je podán návrh na potrestání, nebo uplatněn jiný postup.

K důležité změně došlo roku 2009, když se v § 179b odst. 4 slova "obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání" nahradily slovy "sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 3)". Důvodová zpráva se k této změně nijak nevyjadřuje, dle mého názoru ale nejde o kosmetickou úpravu ustanovení, ale o důležitý moment v právní úpravě zkráceného přípravného řízení, který má vliv nejen na počet konaných přípravných řízení, ale i na to, které útvary budou zkrácené přípravné řízení konat.

Před novelizací počínala lhůta ke skončení řízení běžet od okamžiku, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět ve věci. Takovým podnětem bylo i doručení pokynu státního zástupce ke konání zkráceného přípravného řízení, případně sepsáním záznamu o zahájení úkonů zkráceného přípravného / trestního řízení. Výkladové stanovisko Nejvyšší státní zástupkyně č. 3/2002 k tomuto stanovovalo, že zkrácené přípravné řízení je možné zásadně konat jen tehdy, byl-li pachatel trestného činu zjištěn vzápětí po spáchání trestného činu a pokud zkrácené přípravné řízení lze ukončit podáním návrhu na potrestání,

popřípadě některým z dalších zákonem předpokládaných způsobů, ve lhůtě nejpozději dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán v této věci obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání; tuto lhůtu lze za podmínek § 179f odst. 2 písm. a) t.ř. prodloužit nejvýše o deset dnů. Co se týče dodatečného zjištění pachatele, stanovisko určovalo, že dojde-li ke zjištění pachatele až po uplynutí určité doby po spáchání trestného činu, je možno v takové věci konat zkrácené přípravné řízení jen, lze-li je ukončit ještě ve lhůtě dvou týdnů, prodloužené nejvýše o dalších deset dnů státním zástupcem.

Po zavedení institutu zkráceného přípravného řízení proběhla rovněž v odborných kruzích diskuse právě ohledně lhůty k jeho konání v návaznosti na výše zmíněné výkladové stanovisko. Nejvyššímu státnímu zastupitelství bylo vytýkáno nepochopení úmyslu zákonodárce, když dle názoru některých autorů⁵⁹ měl počátek zkráceného řízení běžet až od doby, kdy bude známá určitá osoba, která trestný čin spáchala. Poukazováno bylo zejména na případy skutkově i co do dokazování jednoduché, u kterých nemůže být kvůli takovému stanovení počátku lhůty konáno zkrácené řízení. Typickým příkladem je řízení vedené ve věci trestného činu zanedbání povinné výživy dle ust. § 166 tr. zákoníku. Pachatel trestného činu je znám od počátku řízení, je ale nutné prověřit množství skutečností, které objasní, zda pachatel mohl dostát své povinnosti či nikoli. Nebylo tedy možné skončit řízení ve lhůtě. Právě pro trestný čin zanedbání povinné výživy je za nynější úpravy nejčastěji konáno zkrácené přípravné řízení. Policejní orgán v tomto případě shromáždí všechny potřebné skutečnosti, poté provede sdělení podezření a výslech podezřelého a věc prakticky ještě týž den předává státnímu zástupci k dalšímu postupu. Obdobné časové problémy neumožňující konání zkráceného řízení nastávaly v případech různých krádeží a vloupání, pokud na místě činu byly sejmuty otisky prstů, když vyhodnocení daktyloskopických stop obdržel policejní orgán až po měsíci. Stejně tak byl-li skutek zpočátku řešen jako přešupek proti majetku a až po několika měsících byl zjištěn pachatel a vzhledem k tomu, že šlo v jeho případě o recidivu, byl překvalifikován na trestný čin krádeže, nebylo možno zkrácené řízení konat. Dle nového trestního zákoníku již musí pachatel recidivista splnit jednu z podmínek prvního odstavce § 205 tr. zák., takže tento případ „překvalifikace“ nebude možný. Zejména v případě překvalifikace přestupku byla dle mého názoru dřívější úprava v rozporu s úmyslem zákonodárce zrychlit a zjednodušit řízení, věc byla prakticky objasněna, jednalo se často jen o nutnost výslechu podezřelého za současného sdělení podezření, přesto se konalo vyšetřování.

---

59 SVATOŠ, R.: Zkrácené přípravné ..., s. 18-22

Se stanovením lhůt souvisí zásada rychlosti trestního řízení. Jak již jsem uvedla v kapitole věnující se základním zásadám, přesun počátku lhůty až ke sdělení obvinění by mohlo vést policejní orgán v případech, kdy není pachatel znám, není tedy přistižen při činu nebo bezprostředně poté, k liknavosti, neboť je nebude „tlačit“ lhůta, aby ve věci mohli vést zkrácené přípravné řízení, když mohou počkat, až na pachatele při prověřování někdy „narazí“, poté shromáždit důkazy a teprve sdělit obvinění. Tím se může doba od spáchání trestného činu do meritorního rozhodnutí ve věci, nejčastěji potrestání pachatele, značně prodloužit a souhlasím tedy s názory některých autorů, kritizujících možnost situace, kdy po roce bude končit vyšetřování bagatelní trestné činnosti se statistickým vykázáním ve čtrnáctidenním zkráceném režimu.⁶⁰

Možná i z tohoto důvodu bylo autorem prvně uvedeného článku navrhováno, aby byly v úpravě zkráceného řízení zavedeny dva typy lhůt, první dvoutýdenní subjektivní, která by běžela od okamžiku, kdy by byly zjištěny skutečnosti odůvodňující závěr, že trestný čin spáchala určitá osoba, a půlroční objektivní lhůtu, počínající od okamžiku nápadu věci u policejního orgánu, tedy od obdržení trestního oznámení nebo jiného podnětu ve věci. Sdílím tento názor a myslím, že by zákonodárce mohl uvážit právě zavedení například šestiměsíční nebo i delší objektivní lhůty, jejíž běh by počínal od nápadu věci u příslušného policejního orgánu, a to vedle dnešní dvoutýdenní lhůty běžící od sdělení podezření. Smysl a účel zkráceného řízení by tak zůstal zachován.

Dle současné právní úpravy je možnost konat zkrácené řízení tedy novelou rozšířena i na případy, kdy je pachatel zjištěn až po delší době, čin je co do skutkové i důkazní stránky jednoduchý, avšak dokazování trvá delší dobu. Podezření pak obvykle není sděleno ihned po zjištění pachatele, jak bylo možná zákonodárcem při novelizaci zamýšleno, ale až když policejní orgán zajistí všechny potřebné důkazy. Prakticky ihned po sdělení obvinění je předán spis státnímu zástupci.

Lhůtu může státní zástupce dle § 179f odst. 2 pís. b) prodloužit, a to nejvýše o deset dnů. Pokud se věc nachází před policejním orgánem, musí policejní orgán předložit státnímu zástupci odůvodněnou písemnou žádost o prodloužení lhůty spolu se spisovým materiálem, a to nejpozději tři dny před jejím skončením. O prodloužení lhůty pak rozhodne státní zástupce opatřením.

---

60 COUFAL, P. : Nad dalším zrychlením a zefektivněním trestního řízení. *Státní zastupitelství*, 2009, č. 10, s. 21-24.

3.4.1 Význam změny lhůty ke konání zkráceného přípravného řízení s ohledem na statistiky

Pro srovnání a utvrzení se v názoru na novelizaci trestního řádu spočívající v posunu počátku běhu lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení od tzv. napadnutí věci k okamžiku sdělení podezření jsem si zajistila statistiky Policie České republiky týkající se počtu konaných zkrácených přípravných řízení. Statistiky se týkají Krajského ředitelství Olomouckého kraje, a to pouze územních odborů nacházejících se v Olomouci. Jedná se o 4 obvodní oddělení, odbor vnější služby a odbor služby kriminální policie a vyšetřování. Již po účinnosti novely jsem předpokládala značné zvýšení případů konání zkráceného přípravného řízení a rovněž to, že se „místo“ konání více přesune na odbor služby kriminální policie a vyšetřování, který jej doposud konal pouze v omezené míře, když podněty byly podávány vesměs obvodním oddělením a pakliže bylo možné zkrácené řízení konat, bylo konáno jimi. A statistiky mé předpoklady potvrdily.

V roce 2009 bylo konáno zkrácené přípravné řízení v 1409 případech z celkového počtu nápadu 6046 věcí. Dalo by se tedy říci, že bylo zkrácené řízení konáno ve 23% případů, toto číslo ovšem může být zavádějící, když byly řešeny i některé věci napadlé ještě v roce 2008 a to jak těsně před závěrem roku, tak i během roku 2008, což umožnila právě účinnost této novely trestního řádu.

Významné je srovnání s rokem 2008, kdy lhůta ke konání zkráceného řízení počínala běžet od oznámení nebo jiného podnětu k zahájení trestního stíhání. V tomto roce bylo konáno zkrácené přípravné řízení v 709 věcech při obdobném nápadu jako v roce 2009. Po změně lhůty se tedy konal dvojnásobný počet zkrácených řízení. Rovněž se zvýšil počet věcí projednávaných ve zkráceném řízení službou kriminální policie a vyšetřování, a to z 20 v roce 2008 na 292 v roce 2009, procentuálně jde tedy o větší změnu než u celkového počtu zkrácených řízení v olomouckém obvodu. Častější jsou tak případy, kdy obvodní oddělení po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení předá věc službě kriminální policie a ta, shledá-li důvody pro konání zkráceného řízení, věc projedná tímto způsobem. Rovněž je zkrácené řízení konáno o trestných činech, o kterých to dříve bylo prakticky vyloučeno, jedná se zejména o již výše zmiňovaný trestný čin zanedbání povinné výživy, což dokazují právě statistiky, když se zvýšil počet ostatních trestných činů projednávaných ve zkráceném řízení.

Mezi nejčastěji projednávané trestné činy patří trestný čin krádeže, o němž bylo v roce 2009 konáno zkrácené řízení ve 415 případech, jde tedy téměř o třetinu všech trestných činů

řešených touto formou přípravného řízení. Po krádeži následuje trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění s 268 případy a ohrožení pod vlivem návykové látky s 267 případy. Dle trestního zákoníku již není řízení bez řidičského oprávnění trestným činem, pozmění se tedy trochu struktura trestných činů, o nichž je konáno zkrácené přípravné řízení. Jak jsem již zmínila, zvýšil se v roce 2009 také počet ostatních trestných činů projednávaných ve zkráceném přípravném řízení.

V souvislosti s přijetím trestního zákoníku a změnou některých horních sazeb trestu odnětí svobody ze tří na čtyři roky a tedy nemožnosti v těchto věcech zkrácené řízení konat zatím nepozorujeme žádnou změnu. Počet věcí, v nichž bylo v lednu 2010 konáno zkrácené přípravné řízení je 60, tedy při obvyklém pomalejším rozjezdu na počátku roku nijak nevybočuje. Trestné činy, jichž se změna dotkla také nejsou těmi, které jsou ve zkráceném řízení projednávány nejčastěji.

I v praxi olomouckého odboru služby kriminální policie a vyšetřování se objevují případy, kdy od spáchání činu do podání návrhu na potrestán uběhne delší doba, třeba i půl roku. Zákon tento postup umožňuje právě díky novelizaci lhůty. Sdílím názor, že i v tomto případě, kdy v mezichase buď probíhá časově náročnější dokazování, například z oblasti daktyloskopie, nebo je zjišťována totožnost pachatele, je lepší konat zkrácené přípravné řízení, neboť poté, co jsou potřebné skutečnosti zjištěny nebrání nic tomu, pokud jsou splněny podmínky dle § 179a t.ř., aby proběhlo jednoduché neformální řízení jak v rámci přípravného řízení, tak v rámci řízení před soudem. Ostatně, není-li očividně zachován účel zkráceného řízení, nabízí se možnost státního zástupce vydat pokyn policejnímu orgánu, aby zkrácené přípravné řízení nekonal.

Olomouckými policisty je změna lhůty vítána, oceňují zejména menší formalizovanost jednotlivých kroků v trestním řízení a zjednodušení a zrychlení práce, stejně tak se na širší možnosti uplatnění tohoto institutu dívají státní zástupci a většina soudců. Celkově je tedy skutečnost, že lhůta ke skončení zkráceného řízení běží od sdělení podezření, a institut zkráceného přípravného řízení jako celek hodnocen kladně. Ovšem kladné hodnocení nalezneme i ve výzkumech Institutu pro kriminologii a prevenci z období let 2004 až 2007⁶¹, tedy před změnou lhůty.

---

61 ZEMAN, Petr, et al. Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. *IKSP* [online]. 2008 [cit. 2009-09-29].

3.5 Skončení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem

Dle § 179c t.ř. nerozhodne-li po skončení zkráceného přípravného řízení policejní orgán o odložení věci z důvodu uvedeného v § 159a odst. 1 až 4, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku, ve které uvede osobní údaje podezřelého, případně též s údaji o jeho zadržení, popis skutku, právní kvalifikaci skutku a seznam důkazů nebo jejich nositelů. Ke zprávě policejní orgán připojí všechny písemnosti a věci shromážděné v průběhu zkráceného přípravného řízení. Ve zkráceném přípravném řízení se nekoná prostudování trestního spisu, což nebrání tomu, aby podezřelý nebo jeho obhájce do spisu nahlédli.

4. Subjekty zkráceného přípravného řízení

Obecně rozumíme subjekty trestního řízení ty činitele, kteří mají a vykonávají vlastním jménem vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo ukládá určité procesní povinnosti. Subjekty zkráceného přípravného řízení budou zejména orgány činné v trestním řízení, tj. ve velmi malé míře soud, a dále hlavně státní zástupce a policejní orgán. Subjektem zkráceného řízení bude rovněž podezřelý, může jím být poškozený, zúčastněná osoba, osoba s tzv. samostatnými obhajovacími právy, příp. úředník Probační a mediační služby a orgán sociálně-právní ochrany dětí. V některých případech mohou být subjekty řízení i znalec, svědek, tlumočník nebo obhájce.⁶²

Nyní se budu věnovat pouze postavení státního zástupce, jako orgánu dohlížejícího na zákonnost zkráceného řízení a postavení podezřelého s ohledem na jeho obhajobu. Jedná se o shrnující a průřezová témata, proto se budou některé informace opakovat.

4.1 Postavení státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení⁶³

I ve zkráceném přípravném řízení má státní zástupce dominantní roli a vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti. Jsou zde ale dle mého názoru vhodně zvolené odlišnosti od dozoru vykonávaného ve standardním přípravném řízení vyvolané menší závažností projednávaných věcí. Při postupu státního zástupce se uplatňují zejména obecná ustanovení o přípravném řízení uvedená v ustanoveních § 157 a 157a t.ř. a dále oddíl sedmý hlavy desáté obsahující speciální úpravu zkráceného přípravného řízení. Možné je také postupovat dle pravidel vyjádřených v § 174 t.ř.. Toto ustanovení určující pravidla pro dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení, lze dle některých autorů použít pouze analogicky⁶⁴, dle mého názoru pojem přípravné řízení obsahuje i zkrácené přípravné řízení a analogie tedy není třeba. Analogii ovšem zastává i Nejvyšší státní zastupitelství, když podrobnější úpravu nalezneme také v POP č. 8/2009. Při svém postupu musí státní zástupce vždy zohledňovat lhůtu ke skončení zkráceného přípravného řízení.

Dle § 2 odst. 3 t.ř. je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví. Státní zástupce má v přípravném řízení silné postavení, což je příznačné pro kontinentální typ trestního řízení, a bývá někdy nazýván pánem přípravného řízení. Státní zástupce v určitých případech koná zkrácené přípravné řízení obligatorně, v ostatních věcech

62 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.165.

63 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

64 Tamtéž

si může konání celého řízení nebo jeho části, či provedení určitého úkonu vyhradit fakultativně. Nutno však poznamenat, že účast státního zástupce na úkonech zkráceného řízení je výjimečnou záležitostí, státní zástupce se účastní spíše věcí, kdy je vedeno rozšířené vyšetřování.

Dle POP 8/2009 je povinností státního zástupce dbát na to, aby bezodkladně po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení byl policejním orgánem informován o případech, kdy zamýšlí konat zkrácené přípravné řízení. Za takové podání informace se považuje i označení tohoto záznamu jako záznamu o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení. Pokud státní zástupce na záznamy nijak nereaguje, má se za to, že proti konání zkráceného řízení nemá námitky. V opačném případě vydá státní zástupce pokyn k nekonání zkráceného přípravného řízení. Možnost vydání pokynu ke konání či nekonání zkráceného přípravného řízení je jednou z odchylek výkonu dozoru ve zkráceném řízení a vyplývá z ustanovení § 157 odst. 2 t.ř., kde je uvedeno, že státní zástupce může uložit policejnímu orgánu provedení takových úkonů, které je tento orgán oprávněn provést a jichž je třeba k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele .

Další odchylka spočívá v nemožnosti přibrání konzultanta, když jeho pomoci lze využít jen v závažných a skutkově složitých věcech, což by odporovalo smyslu a účelu zkráceného řízení. Státní zástupce rovněž dává policejnímu orgánu závazné pokyny k postupu ve zkráceném řízení. Přitom zpravidla státní zástupce určí lhůtu k provedení těchto úkonů tak, aby mu zpráva o výsledku řízení byla předložena nejpozději tři dny před uplynutím lhůty ke skončení řízení, popřípadě lhůty prodloužené. Stav řízení se zjišťuje především informacemi vyžadovanými od policejního orgánu, tedy méně formálními způsoby, vyloučeny nejsou ani konzultace, naproti tomu prověrky se uplatní jen výjimečně.

Mezi oprávnění státního zástupce lze zařadit také zrušení nezákonných nebo neodůvodněných rozhodnutí a opatření policejního orgánu o odložení nebo odevzdání věci dle § 159a. Tyto může nahrazovat rozhodnutími nebo opatřeními vlastními. Dle § 179c odst. 2 může státní zástupce opatřením vrátit věc policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon. Státnímu zástupci policejní orgán zasílá opis záznamu o sdělení podezření do 48 hodin od jeho sdělení.

Další ustanovení týkající se postupu státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení je § 179e, týkající se zadržení podezřelého. Dlužno v této souvislosti podotknout, že státní zástupce by měl dbát o zabezpečení obhájce takovému podezřelému a rovněž i v případech

nutné obhajoby.

Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení váže nejen i státního zástupce, v této lhůtě musí být věc předložena spolu s návrhem na potrestání soudu nebo ukončena jiným rozhodnutím nebo opatřením. Zákon opravňuje státního zástupce rozhodnout opatřením o jejím prodloužení a to nejvýše o deset dnů.

Důležité jsou rovněž pravomoci státního zástupce při vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení. Blíže o nich bude pojednáno v kapitole o skončení zkráceného řízení.

4.2 Podezřelý ve zkráceném přípravném řízení

Obecně můžeme chápat pojem podezřelý ve dvou významech. Dle trestního řádu je podezřelým ten, kdo byl v souladu s § 76 zadržen a dosud proti němu nebylo zahájeno trestní stíhání. Dále je podezřelým osoba, proti níž je vedeno zkrácené přípravné řízení, a to od sdělení podezření až do okamžiku, kdy státní zástupce podá návrh na potrestání u soudu.⁶⁵ Dle některých autorů⁶⁶ se do postavení podezřelého dostává osoba již v okamžiku zahájení zkráceného přípravného řízení. S tímto názorem ovšem nesouhlasím, když o zahájení zkráceného řízení se osoba zřídka kdy dozví.

Nyní se budu věnovat postavení podezřelého ve zkráceném přípravném řízení. Dle ust. § 179b odst. 2 t.ř. má v tomto řízení podezřelý stejná práva jako obviněný. Práva podezřelého spočívají dle § 33 odst. 1 zejména na těchto skutečnostech : Podezřelý má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat. Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení, v průběhu svého výslechu se však nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Může žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení. Uvedená práva mu příslušejí i tehdy, je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost omezena. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny podezřelého o jeho právech poučit a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

Postavení zadržené osoby je poněkud specifické, má totiž dle §76 odst. 5 a 6 do značné míry stejná práva jako obviněný již od okamžiku zadržení, přesto se postavení

---

65 JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo ...*, s.165.

66 MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol.: *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H. Beck, 2007.

podezřelého ve zkráceném přípravném řízení i v tomto případě zakládá sdělením podezření.⁶⁷

4.3 Účast obhájce ve zkráceném přípravném řízení⁶⁸

Jak jsem již uvedla, má každý podezřelý, tedy samozřejmě i zadržený právo zvolit si obhájce. Může též dle ustanovení § 33 odst. 3 učinit návrh na rozhodnutí, že má nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu, a to osvědčil-li, že nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady obhajoby. Takto může být rozhodnuto i bez návrhu obviněného. Nutné bude, aby soudce o tomto návrhu rozhodl co nejdříve.

Co se týče zadrženého podezřelého, pokud nebude propuštěn ze zadržení, ale bude předán s návrhem na potrestání soudu k provedení zjednodušeného řízení, a ve stanovené lhůtě obhájce nezvolí, je třeba mu obhájce na dobu, po kterou trvají důvody zadržení, ustanovit. Ustanovení § 179b odst. 2 tedy konstruuje zvláštní důvod nutné obhajoby. Navazuje na něj samostatný důvod nutné obhajoby dle § 36 odst. 4 pís. a) stanoví, že obviněný musí mít obhájce též v hlavním líčení konaném ve zjednodušeném řízení proti zadrženému. Opět nezvolí-li si podezřelý obhájce sám, učiní státní zástupce zpravidla před podáním návrhu na potrestání návrh na ustanovení obhájce soudci. Byl-li podezřelý ze zadržení propuštěn, není zde důvod nutné obhajoby, což neznamená, že si podezřelý nemůže obhájce zvolit.

Obhájce je třeba ustanovit rovněž v dalších případech nutné obhajoby, upravených v § 36 a § 36a t.ř.. Podezřelý musí mít obhájce, je-li ve vazbě v jiné trestní věci, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo na pozorování ve zdravotnickém ústavu, dále je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, nebo považuje-li to ve zkráceném přípravném řízení státní zástupce za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám podezřelého má pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Nutné je rovněž ustanovení obhájce mladistvému a to od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. V souladu s výše uvedeným bylo vydáno stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 9/2002.

Účast obhájce se bude soustředit zejména na výsledcích podezřelého. Při jiných úkonech se obhájce účastní pouze výjimečně, neboť nebývají prováděny v procesní podobě. Obhájce

67 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

68 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PŮRY, E.: *Trestní ...*, s. 1460.

uplatňuje svá práva především až ve zjednodušeném řízení před soudem.

4.4 Mladistvý podezřelý ⁶⁹

Zkrácené přípravné řízení lze konat i proti mladistvému, když zákon o soudnictví ve věcech mládeže to nevyklučuje. Vůči mladistvému musí být uplatňovány některé zvláštní postupy a to s ohledem na to, že je nutno šetřit jejich osobnosti a zachovat výchovný účel řízení. Právní úpravu nalezneme zejména v ZSM, subsidiárně se použije i trestní řád. Vodítkem pro postup státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení vedeném proti mladistvému je POP č. 7/2009. Při jednání s mladistvými se musí s přihlédnutím k jejich věku a duševní vyspělosti postupovat tak, aby nedošlo k narušení jejich psychické a sociální rovnováhy a jejich další vývoj byl co nejméně ohrožen. V řízení je dle § 36 ZSM třeba dbát toho, aby vyšetřování, projednávání i rozhodování jejich trestních věcí bylo svěřováno osobám, jejichž znalost otázek souvisejících s výchovou mládeže zaručí splnění výchovného účelu řízení. Orgány činné podle tohoto zákona postupují ve spolupráci s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí a s Probační a mediační službou.

Policejní orgán, případně státní zástupce je povinen v řízení objasnit, zda je mladistvý za spáchané provinění trestně odpovědný, vznikne-li důvodná pochybnost, že mladistvý v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, nebo pokud se taková pochybnost týká možného výskytu duševní poruchy v době spáchání činu, pro kterou by mladistvý nemohl rozpoznat protiprávnost svého činu nebo ovládat své jednání, kdy v obou případech bude potřebné vyšetření duševního stavu, dále je nutné zjišťování podmínek účinné lítosti.

Další zvláštnost spočívá v možnosti státního zástupce uložit výchovného opatření, s výjimkou napomenutí s výstrahou a s přenecháním postižení mladistvého zákonnému zástupci, škole nebo výchovnému zařízení. Společné řízení proti mladistvému a dospělému lze konat pouze výjimečně, jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není to na újmu mladistvého. Co se týče dokazování, vypracování zprávy o poměrech mladistvého a jeho aktuální životní situaci a potřeba zjišťovat poměry mladistvého nebrání zkrácenému přípravnému řízení. Ve zkráceném řízení proti mladistvému lze uplatňovat zvláštní způsoby řízení, tj. podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání a odstoupení od trestního stíhání.

---

⁶⁹ Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 7/2009, čl. 21

POP 7/2009 rovněž vyzdvihuje specialitu a důležitost zvláštního postupu k mladistvému podezřelému, stanoví, že nelze konat zkrácené přípravné řízení proti mladistvému, jestliže by to zejména s ohledem na lhůtu ke skončení zkráceného přípravného řízení bránilo uplatnění zvláštních postupů ve věcech mladistvých.

5. Vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení

Vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení je v trestním řádu upraveno poněkud specifickým způsobem. Zčásti je v trestním řádu samostatná úprava pro zkrácené řízení, ve zbylé části je učiněn odkaz na právní úpravu vyřízení věci v přípravném řízení.⁷⁰

5.1 Vyřízení věci policejním orgánem

Dle § 179c odst. 1 t.ř. nerozhodne-li po skončení zkráceného přípravného řízení policejní orgán o odložení věci z důvodu uvedeného v § 159a odst. 1 až 4, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku. Dle § 159a odst. 1 nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak. V dalších čtyřech odstavcích jsou uvedeny důvody pro odložení věci. Zákonodárce dle mého názoru zřejmě nepostřehl novelizaci § 159a, když byl přidán pátý odstavec, a nezahrnul pátý odstavec do znění § 179c odst. 1.

Rovněž rozpornou se zdá z doslovné citace vyplývající nemožnost policejního orgánu vyřídit věc odevzdáním věci. Přitom ve zkráceném přípravném řízení jsou řešeny zejména jednoduché a nejméně závažné věci, kdy je právě aplikace odevzdání věci častá. Při důkladnějším rozboru zjistíme, že v §179c odstavci prvním je uvedeno, že se věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak, tj. odevzdáním věci. Odložit věc lze tedy pouze pokud ji nelze odevzdat, nemožnost odevzdání je tedy jednou z podmínek pro odložení, možnost odevzdání věci je tedy vždy nutno posoudit. Bylo by podle mě nelogické, kdyby ve složitějších a závažnějších věcech bylo možné věc odevzdat (zde přitom častěji nebudou splněny předpoklady pro odevzdání) a ve skutkově i důkazně jednoduchých a nezávažných věcech by takové rozhodnutí možné nebylo. Nutné je poznamenat, že jsou-li splněny předpoklady pro odevzdání věci, nejde o trestný čin. Proč by tedy měl policejní orgán předkládat státnímu zástupci zprávu o výsledku zkráceného řízení? Můj názor podporují nejen Nejvyšší státní zastupitelství v dnes již neplatném POP č. 12/2003, ale i díla některých teoretiků⁷¹ a praktiků⁷² v oblasti trestního práva procesního. Myslím, že by bylo vhodné uvést trestní řád do souladu s těmito názory a výslovně uvést do § 179c i možnost odevzdání.

Ve zkráceném přípravném řízení není možné rozhodnout o dočasném odložení

70 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 764-780.

71 Např. ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 349. a MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol.: *Kurs trestního ...*, s. 637

72 HRNČÍK, T.: Možnost odevzdání věci policejním orgánem ve zkráceném přípravném řízení. *Trestní právo*, 2005, č. 5, s. 8-10.

trestního stíhání, když takto bývají řešeny trestné činy závažnější a složitější („k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu“), rovněž by nebylo možné dodržet lhůtu pro skončení zkráceného řízení. Nyní tedy k jednotlivým rozhodnutím policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení.

5.1.1 Odložení věci

O odložení věci rozhoduje policejní orgán usnesením, které musí být doručeno poškozenému, pokud je znám, a rovněž do 48 hodin státnímu zástupci. Oznamovatel se o odložení věci vyrozumí, pokud o to požádal. Proti usnesení o odložení věci může poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek. Odložit věc lze z několika důvodů, které se prakticky kryjí s důvody pro zastavení trestního stíhání. Odložení přichází v úvahu při nepřipustnosti trestního stíhání, je-li trestní stíhání neúčelné, pokud se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání nebo jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c).

Případy, kdy je trestní stíhání *nepřípustné* jsou uvedeny v § 11 a 11a t.ř., jedná se o případy milosti nebo amnestie, promlčení trestního stíhání, osobu s imunitou, osobu trestně neodpovědnou, nebo je-li třeba souhlasu poškozeného a ten nebyl dán, a další.

Dle § 159a odst. 3 lze odložit věc, je-li trestní stíhání *neúčelné* vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 písm. a) nebo b). Dle § 172 odst. 2 písm. a) může státní zástupce zastavit trestní stíhání, je-li trest, k němuž může trestní stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho podle očekávání postihne. V souladu s judikaturou⁷³ je pojem "jiný čin" nutno vykládat tak, že nemusí jít pouze o jiný čin založený odlišným skutkem ve smyslu hmotného práva, ale může jím být i dílčí útok, popř. více dílčích útoků jednoho pokračujícího trestného činu. Postup dle tohoto ustanovení je tedy možné uplatnit i v případě, že obviněný je stíhán pro dílčí útoky pokračujícího trestného činu, za jehož jiné dílčí útoky byl již pravomocně odsouzen. Neúčelné je rovněž trestní stíhání, bylo-li o skutku obviněného již rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem a toto rozhodnutí lze považovat za postačující.

Novinkou po novelizaci v souvislosti s přijetím trestního zákoníku je možnost policejního orgánu rozhodnout o odložení v případě uvedeném v § 172 odst. 2 písm. c), tedy

---

73 usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 4 To 709/2002

jestliže je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu.

Posledním důvodem pro odložení věci je skutečnost, že se *nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání*. Pominou-li poté důvody odložení, trestní stíhání se zahájí. Tento důvod byl dříve uveden ve čtvrtém odstavci § 159a, na který ustanovení § 179c výslovně odkazovalo. Poté, co byl přidán předchozí důvod pro odložení věci, byl tento přesunut do pátého odstavce § 159a, § 179c o tento odstavec ovšem rozšířen nebyl. Vzhledem k tomu, že bylo možné tento důvod užít i dříve, je dle mého názoru možné takto postupovat i nyní. Trestní stíhání lze dle § 160 zahájit, nasvědčují-li prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, v opačném případě je tedy nutné věc odložit.

5.1.2 Odevzdání věci

Dle § 159a odst. 1 nejde-li o podezření z trestného činu, policejní orgán věc odevzdá věc příslušnému orgánu *k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu*, nebo jinému orgánu *ke kázeňskému nebo kárnému projednání*. O odložení věci se rozhoduje opatřením. U přestupku se předpokládá, že dosud nezanikla odpovědnost za přestupek, jinak by bylo nutné věc odložit, stejně tak není-li možné kázeňské nebo kárné projednání.

5.2 Vyřízení věci státním zástupcem

Dle § 179c odst. 2 t.ř. státní zástupce, kterému byla doručena zpráva policejního orgánu o výsledku zkráceného přípravného řízení, nebo který sám provedl zkrácené přípravné řízení, podá soudu návrh na potrestání, věc odloží, odevzdá, podmíněně odloží nebo věc vrátí policejnímu orgánu. Koná-li zkrácené řízení státní zástupce, zprávu o výsledku šetření nevypracovává a přistoupí rovnou k jednomu z výše uvedených rozhodnutí. V tomto případě se tedy neuplatní postup dle prvního odstavce § 179c. Státní zástupce má více možností, jak ve zkráceném řízení rozhodnout. Dle mého názoru by nebylo správné, aby například ve věci narovnání nebo podmíněného odložení návrhu na potrestání rozhodoval, byť i v těchto jednoduchých věcech, policejní orgán, když rozhodování státního zástupce se mi zdá v těchto

věcech kvalifikovanější.

5.2.1 Návrh na potrestání

Návrh na potrestání podá státní zástupce soudu, má-li za to, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud, a to ve lhůtě dvou týdnů od sdělení podezření, příp. prodloužené. V souladu se zásadou obžalovací vyjádřenou v § 2 odst. 8 t.ř. je možné trestní stíhání před soudy jen na základě obžaloby nebo návrhu na potrestání, které podává státní zástupce. Návrh na potrestání je oprávněn podat pouze státní zástupce.

Doručením návrhu na potrestání soudu je zahájeno trestní stíhání a věc je dále projednávána soudem ve zjednodušeném řízení, končí tím tedy zkrácené přípravné řízení.

Návrh na potrestání může být státním zástupcem podán bezprostředně po předložení zprávy policejního orgánu nebo po provedení doplnění po vrácení věci.⁷⁴ Dle § 179d návrh na potrestání obsahuje stejné náležitosti jako obžaloba s výjimkou odůvodnění. K návrhu připojí státní zástupce všechny písemnosti a další přílohy, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí. Co se týče příloh, bude se jednat zejména o věci doličné, kterými je třeba, zpravidla dle důkazních návrhů, provést důkaz ve zjednodušeném řízení před samosoudcem. V návrhové části státní zástupce uvede jména svědků, na jejichž osobním výslechu před soudem trvá. Státní zástupce může označit skutečnosti, které považuje za nesporné. Stejně jako u obžaloby i v případě návrhu na potrestání je nutné zachovat totožnost skutku, když musí jít o „stejný“ skutek jako je uveden ve sdělení podezření. Podává-li státní zástupce návrh na potrestání ohledně některého z trestných činů, o kterých lze konat trestní stíhání, popřípadě v trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného, předloží tento souhlas soudu spolu s návrhem; poškozenému musí být poskytnuta lhůta k vyjádření tak, aby bylo možno věc skončit ve lhůtě pro skončení zkráceného řízení.

Má-li státní zástupce pochybnosti ohledně přičetnosti podezřelého nebo zániku trestnosti trestného činu, rovněž odporují-li si dvě skupiny důkazů a rozpory nelze ve lhůtě odstranit, je státní zástupce v souladu s ust. § 2 odst. 5 t.ř. povinen podat návrh na potrestání, když dle páté věty tohoto ustanovení státní zástupce prokazuje vinu obžalovaného.⁷⁵

5.2.2 Odložení věci

Dle § 179c odst. 2 státní zástupce odloží věc, nejde-li ve věci o podezření z trestného

74 ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení ...*, s. 783.

75 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1466.

činu, nebo je-li trestní stíhání nepřipustné podle § 11 odst. 1. Věc může odložit též, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2. O odložení věci rozhoduje státní zástupce usnesením. V rozhodování státního zástupce o odložení věci můžeme dle mého názoru vidět větší podobnost s rozhodováním o zastavení trestního stíhání než u odložení věci policejním orgánem.

Mezi případy, kdy *nejde o podezření z trestného činu* patří jak případ, kdy stíhaný skutek nelze právně kvalifikovat jako trestný čin, tak i případ, kdy je nepochybné, že se nestal skutek, pro který se zkrácené řízení vede. Jde zde o použití analogie § 172 odst. 1 pís. a) a b).⁷⁶ O odložení věci v případě *nepřipustnosti trestního stíhání* platí totéž jako u rozhodování policejního orgánu v tomto případě.

Novelou provedenou zákonem č. 283/2004 Sb. byla zařazena možnost státního zástupce rozhodnout o *odložení věci po schválení narovnáni*. Před touto novelou mohl státní zástupce výjimečně podat návrh na potrestání podezřelého a současně navrhnout, aby soud rozhodl o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo schválil narovnáni. Tímto zákonem byla zavedena i možnost státního zástupce rozhodnout o podmíněném odložení návrhu na potrestání. O odložení věci za současného schválení narovnáni rozhoduje výlučně státní zástupce, trestní řád neumožňuje, aby takto rozhodl jiný orgán činný v trestním řízení. Při rozhodování státního zástupce postupuje obdobně dle § 309 a násl. V souladu s ustanovením § 11a t.ř. rozhodl-li státní zástupce ve zkráceném přípravném řízení o schválení narovnáni a věc odložil, nelze proti téže osobě a pro týž skutek zahájit trestní stíhání. Rozhodnutí tedy zakládá překážku *res iudicata* s důsledky *ne bis in idem*.⁷⁷

Fakultativně může státní zástupce věc odložit, jestliže je trestní stíhání *neúčelné* vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2. Jde o stejné důvody jako při rozhodování policejního orgánu, kde ovšem zákonodárce zprvu důvod pod písmenem c) nezařadil, policejní orgán měl tedy v tomto případě užší oprávnění, poté jej sice pro rozhodování policejního orgánu zařadil, ale vyčlenil jej jako zvláštní důvod nespádající pod neúčelnost, což se mi zdá poněkud nesystematické. Dnes tedy jak policejní orgán, tak státní zástupce mohou věc odložit ze všech důvodů uvedených ve druhém odstavci § 172 t.ř..

O odložení věci je státní zástupce povinen vyrozumět poškozeného, pokud je znám, a oznamovatele, pokud o to podle § 158 odst. 2 požádal. Výjimkou je odložení věci spolu se

---

76 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1467.

77 MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol.: *Kurs trestního ...*, s. 639.

schválením narovnání, které se poškozenému doručuje. Dle některých autorů⁷⁸ není proti usnesení o odložení věci až na případ, kdy tak státní zástupce rozhoduje fakultativně, přípustná stížnost, což opírají o ustanovení § 141 odst. 2, podle něhož lze usnesení státního zástupce stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni. Přitom se důvody pro odložení kryjí s důvody pro zastavení trestního stíhání a trestní řád u zastavení trestního stíhání stanoví, že proti usnesení podle odstavců 1 a 2, tj. všem možnostem zastavení, může obviněný, a je-li znám, též poškozený, podat stížnost, jež má odkladný účinek. Stejně tak je v § 309 odst. 2 stanoveno, že proti rozhodnutí o schválení narovnání může obviněný, poškozený a v řízení před soudem i státní zástupce podat stížnost, jež má odkladný účinek. Dle mého názoru je tedy možné podat stížnost proti všem usnesením o odložení věci.

5.2.3 Odevzdání věci

O odevzdání věci státním zástupcem platí totéž jako při odevzdání věci policejním orgánem. Oproti úpravě pro policejní orgán obsažené v § 159a chybí zmínka o správních deliktech, když § 179c odst. 2 pís. c) hovoří o tom, že státní zástupce odevzdá věc příslušnému orgánu k projednání přestupku. Je tedy nutné chápat pojem přestupku v širším smyslu a zahrnout pod něj i jiný správní delikt fyzické osoby.⁷⁹

5.2.4 Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání

Tato forma odklonu byla zavedena již zmíněným zákonem č. 283/2004 Sb. Jde rovněž o rozhodnutí, které může učinit výlučně státní zástupce. Státní zástupce rozhoduje usnesením za podmínek uvedených v § 307 (podmíněné zastavení trestního stíhání). O podmíněném odložení rozhodne státní zástupce pokud se podezřelý k činu doznal, nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání vyslovil souhlas, a vzhledem k jeho osobě, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující. Je zajímavé, že oproti úpravě podmíněného zastavení trestního stíhání není možné uzavřít s poškozeným dohodu o náhradě škody, škoda tedy musí být uhrazena před tímto rozhodnutím, Považuji to za nedostatek úpravy podmíněného odložení, když při momentálním nedostatku prostředků nebude možné takto ve věci rozhodnout, i když podezřelý by zájem na náhradě škody měl a

⁷⁸ ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1471.

⁷⁹ Tamtéž, s. 1467.

splnil všechny ostatní předpoklady. Rozhodnutí o podmíněném odložení je rozhodnutím *sui generis*, nejde o rozhodnutí o vině, ale o tzv. mezitimní rozhodnutí.⁸⁰

Odchytkou od úpravy podmíněného zastavení trestního stíhání je zkrácení maximální hranice zkušební doby, když trestní řád v §179g odst. 2 stanoví, že v rozhodnutí se stanoví zkušební doba na šest měsíců až jeden rok. Zkušební doba počíná právní mocí rozhodnutí. Podezřelému lze též uložit, aby ve zkušební době dodržoval přiměřená omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život. Proti rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání může podezřelý a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek.

V rámci urychlení vyřízení věci je také zkrácena lhůta pro rozhodnutí o tom, že se podezřelý osvědčil. O osvědčení rozhodne státní zástupce, jenž podmíněně odložil podání návrhu na potrestání v prvním stupni, jestliže podezřelý v průběhu zkušební doby vedl řádný život a vyhověl i dalším uloženým omezením. Pokud do šesti měsíců od uplynutí zkušební doby o osvědčení státní zástupce nerozhodne, aniž na tom měl podezřelý vinu, má se za to, že se osvědčil. Proti rozhodnutí o osvědčení mohou podezřelý a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek.

Rozhodnutí o osvědčení má účinky usnesení o odložení věci. Stejně jako u odložení věci se schválením narovnání nelze v případě pravomocného rozhodnutí o tom, že podezřelý se osvědčil, nebo uplynutím výše uvedené lhůty proti téže osobě a pro týž skutek zahájit trestní stíhání. Pokud by již bylo trestní stíhání zahájeno, bylo by nutné trestní stíhání zastavit podle § 11 odst. 1 pís. f) *per analogiam*.⁸¹ Pokud ovšem ještě nebylo o osvědčení rozhodnuto, ani neuplynula půlroční lhůta, může státní zástupce v případě neplnění podmínek uvedených v rozhodnutí o podmíněném odložení vydat pokyn k zahájení trestního stíhání popřípadě jej zahájit sám.

5.2.5 Vrácení věci policejnímu orgánu

Státní zástupce může opatřením vrátit věc policejnímu orgánu, je-li třeba provést další úkon, k čemuž stanoví přiměřenou lhůtu tak, aby mohl státní zástupce podat návrh na potrestání ve lhůtě ke skončení tohoto řízení.

5.2.6 Předání věci k zahájení trestního stíhání

Státní zástupce může předat věc opatřením policejnímu orgánu k zahájení trestního

80 MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol.: *Kurs trestního ...*, s. 640.

81 ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní ...*, s. 1479.

stíhání, má-li mít skutek jinou právní kvalifikaci, a proto nelze zkrácené řízení konat, učiní tak rovněž v případě, že nastane některá překážka uvedená v § 179f. Vydat pokyn k zahájení trestního stíhání v průběhu zkráceného řízení je také možné, má-li státní zástupce za to, že nejsou vůbec splněny podmínky pro konání zkráceného řízení dle § 179a. Koná-li státní zástupce zkrácené přípravné řízení, zahájí trestní stíhání sám.

6. Zahraniční právní úpravy a zkrácené přípravné řízení

6.1 Slovensko

Na Slovensku můžeme najít úpravu podobnou našemu zkrácenému přípravnému řízení s názvem skrátene vyšetovanie (zkrácené vyšetřování). Zkrácené vyšetřování jako forma přípravného řízení bylo do slovenského trestního řízení zavedeno zákonem č. 422/2002 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Z.z., Trestný poriadok (trestní řád), a který odstranil před-přípravné řízení tj. policejní prověřování. Byly zavedeny dvě formy přípravného řízení, vyšetřování a zkrácené vyšetřování. Nyní zkrácené vyšetřování upravuje rekodifikovaný zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok účinný od 1.1.2006.⁸²

Úprava zavedená novelou v roce 2002 do „starého“ trestního řádu se českému zkrácenému přípravnému řízení v mnohém podobala, nalezneme zde ale i zásadní odlišnosti. Stejně jako v ČR se zkrácené vyšetřování konalo o trestných činech, pro které zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující tři léta, chybí ovšem potřeba splnění jedné z alternativních podmínek, jež obsahuje česká úprava. Trestní stíhání bylo poté bezodkladně zahájeno vydáním usnesení. Pokud byl odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala určitá osoba, došlo k vydání usnesení, že se tato osoba stíhá jako obviněný. Právě od sdělení obvinění začínal běh měsíční lhůty ke skončení zkráceného vyšetřování, která mohla být prokurátorem prodloužena o dalších 30 dní. Pokud lhůta nepostačovala, postoupila se věc do vyšetřování.⁸³

Zkrácené vyšetřování konal policejní orgán nebo prokurátor, a až na výjimky se postupovalo jako při vyšetřování. Podobně jako v české právní úpravě byl výslech svědka, možný jen pokud byl neodkladným nebo neopakovatelným úkonem. Odlišně od naší úpravy nebylo možné konat zkrácené vyšetřování pokud byl obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo na pozorování ve zdravotnickém zařízení a dále proti mladistvému nebo proti osobě zbavené způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost byla omezena nebo pokud byly vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného pochybnosti o jeho způsobilosti se náležitě bránit. Na zkrácené vyšetřování nenavazovalo žádná speciální forma řízení před soudem a bývalo obvykle skončeno předložením spisu prokurátorovi s návrhem na podání obžaloby nebo jiné rozhodnutí.⁸⁴

82 KLÁTIK, Jaroslav . Skrátene vyšetovanie v slovenskom trestnom konaní. In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny veřejného práva*. Brno : Masarykova univerzita, 2007. s. 685.

83 VIKTORIOVÁ, J., ČENTĚŠ, J.: Skrátene vyšetovanie v Slovenskej republike. *Kriminalistický sborník*, 2003, č. 4, s. 28-29.

84 Tamtéž

Nový trestní řád upravil přípravné řízení také ve dvou formách, vyšetřování a zkrácené vyšetřování. Vyšetřování, které konají vyšetřovatelé Policejního sboru, se koná o zločinech, o přečinech, jen pokud je obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody, na pozorování v zdravotnickém zařízení, pokud to nařídí prokurátor nebo v případech společného řízení. Zkrácené vyšetřování se koná o přečinech v ostatních případech. O přečinech s trestní sazbou trestu odnětí svobody nepřevyšující 3 roky konají zkrácené vyšetřování policisté, o ostatních vyšetřovatelé. Zkrácené vyšetřování by mělo být ukončeno do dvou měsíců od vznesení obvinění.⁸⁵

Zde se naši zákonodárci slovenskou úpravou bohužel neinspirovali, a i přesto, že nový trestní zákoník zavádí dělení trestných činů na zločiny a přečiny dle stejných kritérií jako na Slovensku, zkrácené přípravné řízení nebude nadále konáno o všech přečinech, ale jen o některých. Na rozdíl od české úpravy se zkrácené vyšetřování koná obligatorně o všech přečinech s výjimkou těch, o kterých je nutno konat vyšetřování. Slovenský policista nemá jako policejní orgán v českém trestním řádu možnost posoudit, zda se jedná o takový trestný čin, že bude možné splnit lhůtu pro skončení zkráceného přípravného řízení a postavit podezřelého před soud. I dle slovenského trestního řádu běží lhůta pro skončení zkráceného vyšetřování od sdělení obvinění (u nás sdělení podezření), délka lhůty se však značně liší.

Důležitým rozdílem je, že slovenské zkrácené vyšetřování se koná již v rámci zahájeného trestního stíhání (po vznesení obvinění formou usnesení nebo vykonání neodkladných nebo neopakovatelných úkonů), naproti tomu se celé české zkrácené řízení koná v rámci postupu před zahájením trestního stíhání a trestní stíhání se zahajuje podáním návrhu na potrestání soudu . Přesto je postavení osoby, proti níž se trestní řízení vede, v obou úpravách stejné, když česká stanoví, že podezřelý má stejná práva jako obviněný.

Úprava zadržení podezřelého v českém zkráceném přípravném řízení vcelku koresponduje se slovenským zkráceným vyšetřováním, když slovenští teoretici nazývají tento postup jako „osobitne skrátene vyšetovanie“⁸⁶ nebo „super rýchle konanie“⁸⁷. S tímto postupem se počítá u přečinů s trestní sazbou odnětí svobody nepřevyšující tři roky, pokud byl pachatel na místě nebo při útěku přistižen a byl zadržen. Po zadržení policista zahájí trestní stíhání a oznámí obvinění pachateli. Po vykonání neodkladných a neopakovatelných

---

85 IVOR, J. , ZÁHORA, J.: Nové trestné kódexy na Slovensku. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4.[cit. 2009-09-22]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/04/zahora.html>

86 Tamtéž

87 KLÁTIK, Jaroslav . Skrátene vyšetovanie v slovenskom ... , s. 685.

úkonů odevzdá policista spis prokurátorovi tak, aby ten mohl odevzdat obviněného spolu s obžalobou soudu ve lhůtě 48 hodin od zadržení.⁸⁸ Je zde tedy nutné podobné splnění podmínek, jako je jedna z alternativních podmínek českého zkráceného přípravného řízení, tedy přistižení při činu nebo bezprostředně po něm. Lhůty pro zadržení podezřelého (na Slovensku je již obviněným, trestní stíhání je totiž zahájeno) jsou v obou úpravách stejné.

Po skončení zkráceného vyšetřování rozhoduje policista o postoupení věci jinému orgánu a zastavení trestního stíhání, pokud ve věci nebylo vzneseno obvinění, a dále o přerušení trestního stíhání. Jinak předloží spis prokurátorovi s návrhem na podání obžaloby nebo jiné meritorní rozhodnutí. Zde má tedy slovenský „policajt“ větší pravomoc rozhodovat než český policejní orgán.⁸⁹

6.2 Německo⁹⁰

I Spolková republika Německo přijala do svého trestního řádu úpravu, která zjednodušuje a zrychluje trestní řízení. Jedná se o úpravu zrychleného řízení (Beschleunigtes Verfahren), které se koná v jednoduchých a jasných případech, na návrh státního zástupce soudu. Co se týče dalších předpokladů ke konání zrychleného řízení, není nijak stanovena oblast trestních činů, stačí splnění podmínek jednoduchého skutkového stavu věci, jasné důkazní situace a dále nesmí očekávaný trest přesáhnout trest odnětí svobody v délce jednoho roku. Nejde tedy o omezení trestných činů sazbou odnětí svobody jako u českého zkráceného přípravného řízení ani není podstatné, zda byl pachatel přistižen při činu či bezprostředně poté, jak zní jedna z alternativních podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení. Zrychlené řízení je tedy pojato šířeji než v naší úpravě. Trestný čin může být tedy objasněn policejními orgány až po delší době od jeho spáchání, tento postup je možný i dle českého trestního řádu, což umožnila novela měnící počátek běhu lhůty pro skončení zkráceného řízení. Zrychlené řízení ovšem nelze vést proti mladistvému.

Německé zrychlené řízení by se spíše dalo srovnávat s naším zjednodušeným řízením před soudem, protože německý trestní řád neupravuje tak podrobně postup orgánů konajících trestní řízení v přípravném řízení jako náš trestní řád. Orgány policie mají povinnost předávat výsledky svých šetření státnímu zastupitelství, pokud se ale ukáže, že je možné provést rychlé

88 ČENTĚŠ, J. a kol. : *Trestný poriadok s komentárom*. Žilina : Vydavateľ Poradca podnikateľa, 2006.

89 IVOR, J. , ZÁHORA, J.. *Nové trestné kódexy ...*

90 SVATOŠ, R.: *Zrychlené řízení a vazby pro účely hlavního líčení ve Spolkové republice Německo. Trestněprávní revue, 2005, č. 11, s. 286-289*

vyšetření případu, mohou je předávat rovnou soudu. Státní zástupce podá návrh na rozhodnutí ve zrychleném řízení, pokud se předpokládá, že hlavní líčení proběhne okamžitě nebo v krátké době po podání návrhu. V takových případech se pak obvykle formální obžaloba nepodává, bývá vznesena obvykle na začátku hlavního líčení.⁹¹ Jak jsem již uvedla, nelze ve zrychleném řízení uložit trest odnětí svobody v délce více než jednoho roku ani ochranné opatření. Zde je původně široké pojetí zrychleného řízení zúženo možností uložení sankce a zkrácené přípravné řízení i s omezujícími podmínkami pro jeho konání bude dle mého názoru konáno v porovnání s německým zrychleným řízením častěji.

Podmínky nutné obhajoby jsou v německé úpravě stanoveny rozdílně pro „normální“ přípravné řízení a zrychlené řízení, když pro „normální“ přípravné řízení jsou stanoveny mírněji. Pokud lze ve zjednodušeném řízení očekávat uložení trestu odnětí svobody ve výši nejméně 6 měsíců, musí být obviněnému ustanoven obhájce. V české právní úpravě má podezřelý ve zkráceném přípravném řízení zásadně stejná práva jako obviněný ve „standardním“ přípravném řízení, včetně práva na obhajobu.

Za formu zrychleného řízení bývá považováno také tzv. zrychlené řízení s využitím vazby pro účely hlavního líčení. To se koná v případě přistižení při činu nebo pronásledování pachatele a kdokoli je oprávněn, je-li tato osoba podezřelá z útěku nebo nelze-li její totožnost hned zjistit, předběžně ji zadržet bez soudního nařízení. Zde se jedná o obdobu naší úpravy zadržení osoby podezřelé dle ustanovení §76 t.ř.. Navazující ustanovení dále stanoví, že pokud je pravděpodobné rozhodnutí v zrychleném řízení a současně je třeba se na základě určitých skutečností obávat, že se zadržený nezúčastní hlavního líčení, může soudce příslušný pro konání zrychleného řízení rozhodnout o uvalení vazby. O vazbě může soudce rozhodnout, jen pokud lze konání hlavního líčení očekávat do týdne od zadržení. Omezení osobní svobody podezřelého, které by se dalo srovnat s německou vazbou pro účely hlavního líčení, můžeme spatřovat v zadržení podezřelého ve zkráceném přípravném řízení, když lhůty pro zadržení jsou v porovnání s německou úpravou krátké.

---

91 JEHLÉ, Jörg-Martin. Trestní justice v Německu. Fakta a čísla. *IKSP* [online]. 2003 [cit. 2009-10-24]

6.3 Nizozemí⁹²

Dle nizozemského trestního řádu z roku 1926 má trestní řízení tři stadia: přípravné vyšetřování, trestní stíhání a řízení před soudem. Přípravné vyšetřování je policií zahájeno, je-li důvodné podezření, že již byl spáchán nebo je páčán trestný čin. Přípravné vyšetřování můžeme přirovnat k první fázi českého přípravného řízení, tedy postupu před zahájením trestního stíhání. Hlavním úkolem přípravného vyšetřování je shromažďování informací pro rozhodnutí prokurátora o tom, zda zahájit trestní stíhání, nebo věc vyřídit jiným způsobem.

Stádium trestního stíhání zahajuje prokuratura. Prokurátor má dvě možnosti postupu. Prokurátor buď obviní podezřelého přímo u soudu a uvede, pro jaký skutek a jaký trestný čin je podezřelý stíhán, nebo podá vyšetřujícímu soudci návrh na zahájení tzv. soudního vyšetřování. Právě první formu zahájení trestního stíhání prokurátorem můžeme považovat za paralelu zkráceného přípravného řízení. V okamžiku obvinění se z podezřelého stává obviněný se všemi právy z toho vyplývajícími.

---

92 OSMANČÍK, Otakar . Dělbá moci a nizozemské přípravné řízení. *Kriminalistika* [online]. 2000, č. 2 [cit. 2009-09-22].

7. Úvahy de lege ferenda⁹³

V současné době je již ministerstvem spravedlnosti zpracován věcný záměr trestního řádu. Ten kromě úpravy stávajících institutů trestního práva procesního předpokládá i zakotvení některých zcela nových institutů do trestního práva procesního – a to jak s ohledem na zahraniční zkušenosti a trendy, tak i s ohledem na vnitrostátní potřeby. Předkládací zpráva k věcnému záměru hovoří opět o zrychlení trestního procesu jako součásti práva na spravedlivý proces. Věcný záměr usiluje o posílení kontradiktorních prvků v řízení před soudem a o výrazné posílení aktivity stran a zavádí tzv. formální důkazní břemeno státního zástupce ve stadiu projednání trestní věci v řízení před soudem. Záměr rozšiřuje možnosti využití odklonů v trestním řízení, což by mělo ve více případech vést k narovnání mezi obviněným a poškozeným, které bude kontrolováno státním zástupcem nebo soudem. Věcný záměr také výrazně posiluje práva poškozeného v trestním řízení. Nově je navrhováno upravit efektivní a účinné prostředky ochrany osob před aktuálně hrozící trestnou činností, zejména v podobě předběžných opatření, která dosud součástí úpravy v trestním řádu nebyla.

Co se týče úpravy zkráceného přípravného řízení, věcný záměr prakticky ponechává platnou úpravu. Zůstávají tak stejné podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, které se dle zákonodárce osvědčily, mírně se jen pozmění v tom, že zkrácené přípravné řízení bude možno konat o všech přečinech, čímž se rozšíří působnost tohoto institutu trestního práva procesního. Zákon bude dále v případě přistižení při činu nebo bezprostředně poté více preferovat řízení, kdy je zadržený podezřelý předán do 48 hodin soudu, toto řízení je nazýváno, zřejmě po slovenském vzoru super-rychlým zkráceným přípravným řízením.

Rovněž zůstane zachována úprava překážek zkráceného řízení, půjde tedy o vazbu a společné řízení se zločinem, jako novinku věcný záměr uvádí, že navíc bude stanoveno, že státní zástupce nařídí vyšetřování, dospěje-li k závěru, že skutek by měl být správně kvalifikován jako zločin, nebo konání zkráceného řízení vylučuje složitost projednávané věci. Opravdu nechápu, jaká novinka je v této věci spatřována, když v prvním uvedeném případě jde o takřka stejné oprávnění, jako v nynějším § 179c odst. 3, když státní zástupce předá věc k zahájení trestního stíhání s poukazem na to, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být správně posouzen podle jiného ustanovení zákona, než podle jakého jej posuzoval policejní orgán, a vzhledem k odchylnému právnímu posouzení nelze zkrácené přípravné řízení konat. Stejně tak, je-li věc skutkově složitá, může i dnes státní zástupce

93 <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>

využít svých dozorovacích oprávnění a vydat pokyn, aby zkrácené řízení konáno nebylo.

Také lhůty ke skončení zkráceného řízení hodlá zákonodárce upravit shodně s platnou úpravou, když dvoutýdenní lhůta má běžet od sdělení podezření. V zásadě stejná má zůstat i úprava postavení podezřelého a jeho práva na obhajobu. Podezřelým se osoba stává okamžikem sdělení podezření. Samozřejmostí je požadavek, aby měl zadržený podezřelý obhájce, stejně tak jeho ustanovení v případě nutné obhajoby, nezvolí-li si jej podezřelý sám. Věcný záměr dále upouští od názvu návrh na potrestání a uvádí, že státní zástupce podává obžalobu neobsahující odůvodnění.

Závěr

Práce mi umožnila ještě více propojit jednotlivá ustanovení trestního řádu. Původní domněnka, že si při práci „vystačím“ jen s právní úpravou vymezenou v § 179a až 179h trestního řádu, byla okamžitě vyvrácena, když zkrácené řízení se obrací nejen na úpravu „standardního“ přípravného řízení ale i na obecná ustanovení trestního řádu a nutné bylo zkoumat i ustanovení práva hmotného. Považovala jsem úpravu zkráceného řízení za celistvou, ale u tohoto institutu jsem našla mnoho mezer v právní úpravě a řadu vyložených nepozorností zákonodárce při přijímání novelizací trestního řádu. Mezery jsou teoretiky řešeny pro mne mnohdy překvapivou analogií nebo vyplňovány interními předpisy orgánů činných v trestním řízení.

Jak jsem již uvedla v samotném textu, doporučovala bych provést novelizace v této oblasti právní úpravy tak, aby byla jasná a nediskutovatelná. Příkladem bych uvedla výslovnou úpravu možnosti odevzdání věci či zlepšení systematiky možností odložení věci policejním orgánem. Rovněž bych uvítala zavedení možnosti uzavření dohody podezřelého a poškozeného v případě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání.

Za zásadní změnu v této úpravě považuji novelizaci běhu lhůty ke skončení zkráceného řízení, která do trestního řízení jako celku přinesla další zrychlení a odformalizování, když rozšířila možnosti pro konání zkráceného řízení. Na rozdíl od některých teoretiků považuji tuto změnu za vhodnou a směřující k důslednému naplňování zásad rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. Mám za to, že důvody k tomuto názoru byly již nastíněny, závěrem zopakuji zejména to, že je nutné posuzovat zkrácené řízení jako celek se zjednodušeným řízením před soudem, které je jeho přímým pokračováním, a rovněž uplatňuje méně formálnější a zjednodušující postupy. Na zvážení bych dala možnost zavedení určité objektivní lhůty počínající od napadení věci v délce minimálně šesti měsíců, což by jistě uspokojilo kritiky zkráceného řízení, ovšem nutnost formalizace skutkově a právně jednoduchých věcí, i když od spáchání činu uplynula delší doba, se zdá zbytečná a nadbytečná.

Celkově hodnotím současný trend zrychlování a zjednodušování trestního řízení, jehož důležitým prvkem institut zkráceného přípravného řízení je, kladně, podotýkám jen, že i to má své meze a nebude možné řízení zjednodušovat donekonečna, když je nutné zachovat práva obviněného na obhajobu.

Literatura

A. Monografie, učebnice, komentáře

1. ČENTÉŠ, J. a kol. : *Trestný poriadok s komentárom*. Žilina : Vydavateľ Poradca podnikateľa, 2006. 696 s.
2. JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a. s., 2007. 749 s.
3. JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákon a trestní řád*. 25. vydání. Praha: Linde Praha a. s., 2007. 1086 s.
4. MATHERN, V. : *Dokazovanie v československom trestnom procese*. 1. vydání. Bratislava : Obzor, 1984. 229 s.
5. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol.: *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 1166 s.
6. RŮŽEK, A. a kolektiv : *Trestní řád : Komentář. I. díl. 2.* přepracované a doplněné vydání. Praha: Panorama Praha, 1981.
7. RŮŽIČKA, M.: *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem (velká novela a připravovaná rekodifikace trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005. 158 s.
8. SOLNAŘ, V.: *Učebnice trestního řízení platného v zemi české a moravskoslezské*. 1. vydání. Praha : Melantrich, 1946. 224 s.
9. ŠÁMAL, P., RŮŽIČKA, M., NOVOTNÝ, F., DOUCHA, J.: *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003. 1443 s.
10. ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, E.: *Trestní řád : Komentář. I. díl. 6.* doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 1501 s.

B. Články v odborných časopisech

1. BAXA, J.: Reforma trestního řízení, geneze jejího vzniku a její cíle. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12.
2. COUFAL, P. : Nad dalším zrychlením a zefektivněním trestního řízení. *Státní zastupitelství*, 2009, č. 10, s. 21-24.
3. HRNČÍK, T.: Možnost odevzdání věci policejním orgánem ve zkráceném přípravném řízení. *Trestní právo*, 2005, č. 5, s. 8-10.
4. JEŽEK, V.: Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. *Bulletin*

- advokacie*, 2001, č. 11, s. 78-92.
5. SLADKÝ, J.: Zkrácené přípravné řízení. *Státní zastupitelství*, 2009, č. 12, s. 28-30.
  6. SVATOŠ, R.: Zajišťuje institut zkráceného přípravného řízení základní zásady trestního řízení? *Trestní právo*, 2007, č. 6, s. 3-7.
  7. SVATOŠ, R.: Zkrácené přípravné řízení. *Trestní právo*, 2004, č. 3, s. 18-22
  8. SVATOŠ, R.: Zrychlené řízení a vazby pro účely hlavního líčení ve Spolkové republice Německo. *Trestněprávní revue*, 2005, č. 11, s. 286-289
  9. ŠÁMAL, P.: Zkrácené přípravné řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 1, s. 5-10.
  10. ŠPUNDOVÁ, J.: Diferenciace přípravného řízení pohledem právní úpravy podmínek konání zkráceného přípravného řízení. *Trestní právo*, 2004, č. 1, s. 14-21
  11. ŠPUNDOVÁ, J.: Nutná obhajoba mladistvého ve zkráceném přípravném řízení (nad jedním rozhodnutím). *Bulletin advokacie*, 2003, č. 11-12, s. 72-79
  12. VANTUCH, P.: Právo na obhajobu v předsoudní fázi trestního řízení po 1. 1. 2002. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 5, s. 129-135.
  13. VANTUCH, P.: Předsoudní fáze trestního řízení po novele trestního řádu. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12, s. 22-38.
  14. VIKTORIOVÁ, J., ČENTÉŠ, J.: Skrátené vyšetrovanie v Slovenskej republike. *Kriminalistický sborník*, 2003, č. 4, s. 28-29.
  15. VONDRUŠKA, F.: Jak počítat běh lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení? *Státní zastupitelství*, 2009, č. 12, s. 25-27.
  16. VONDRUŠKA, F.: K počítání lhůt ve zkráceném přípravném řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č.2, s. 50-53.

C. Elektronické zdroje

1. *Důvodová zpráva (volební období 1998 - 2002) - 785/0 Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*[Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 29.zář 2009]
2. IVOR, J. , ZÁHORA, J.: Nové trestné kódexy na Slovensku. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4.[cit. 2009-09-22]. Dostupný z WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/04/zahora.html>

3. JELÍNEK, J.: Zásada rychlosti trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. 2003, č. 1. [cit. 2009-09-22]. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2003/03_01/zasada.html
4. KLÁTIK, Jaroslav . Skrátené vyšetřovanie v slovenskom trestnom konaní. In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny veřejného práva*. Brno : Masarykova univerzita, 2007. s. 685. Dostupný z WWW: <http://www.law.muni.cz/edicni/Days-of-public-law/files/pdf/Souhrn_Final.pdf>
5. KONRÁD, Z., TÝMLOVÁ , A.: K vývoji role orgánů bezpečnostních sborů v přípravném řízení trestním na území České republiky. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4 [cit. 2009-09-29] Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/04/konrad.html>
6. NEČADA, Václav. PŘEHLED NOVEL TRESTNÍCH KODEXŮ v období od listopadu 1989 do konce roku 1999. *IKSP* [online]. 2000 [cit. 2009-09-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/251.pdf>>.
7. OSMANČÍK, Otakar . Dělbá moci a nizozemské přípravné řízení. *Kriminalistika* [online]. 2000, č. 2 [cit. 2009-09-22]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2000/00_02/osmancik.html>.
8. Slovenský trestní zákon. *IKSP* [online]. 2003 [cit. 2009-10-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf>>.
9. JEHLE, Jörg-Martin. Trestní justice v Německu. Fakta a čísla. *IKSP* [online]. 2003 [cit. 2009-10-24]
10. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění zákona č.149/1969 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1965.*[Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 20.zář 2009]
11. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění zákona č.283/2004 Sb. účinném ke dni 1. července 2004.*[Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 20.zář 2009]
12. *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění zákona č. 57/1965 Sb. účinném ke dni 1. srpna 1965.*[Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 20.zář 2009]
13. *Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů*

- [Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 20.září 2009]
14. *Zákon č. 40/2009, trestní zákoník* [Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 11.června 2009]
  15. *Zákon č. 87/1950 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)* [Program] Codexis Academia, aktualizace z 1.května 2009 [citováno 20.září 2009]
  16. ZEMAN, Petr , et al. Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. *IKSP* [online]. 2008 [cit. 2009-09-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/343.pdf>>.

D. Judikatura a vnitřní předpisy

1. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 4 To 709/2002
2. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tz 21/2002
3. usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 4 To 151/2002
4. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 23 To 1067/2004 (R 8/2006)
5. nález Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 317/04
6. Závazný pokyn policejního prezidenta č. č. 30/2009, o plnění úkolů v trestním řízení ve znění ZPPP č. 150/2009
7. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení,
8. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 7/2009, o trestním řízení ve věcech mládeže
9. Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 3/2002 Sb. v. s. NSZ
10. Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 4/2002 Sb. v. s. NSZ
11. Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 9/2002 Sb. v. s. NSZ